VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

INTEGRACE RUSKY MLUVÍCÍCH MENŠIN V ČESKÉ REPUBLICE

Autor práce: Ondřej MURAVECKÝ
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Prezenční forma studia
Vedoucí práce: PhDr. Lenka HAVELKOVÁ, Ph.D.
Katedra: Katedra společenských věd

© 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma „Integrace rusky mluvících menšin v České republice“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s vytvořením práce neporušil práva třetích osob.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

…….

Ondřej Muravecký

Poděkování

Touto cestou bych velice rád poděkoval vedoucí předložené práce PhDr. Lence Havelkové, Ph.D., za její odborné vedení, cenné rady a připomínky v průběhu zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat všem, kteří mi pomohli zorientovat se v dané problematice.

ABSTRAKT

MURAVECKÝ, O. *Integrace rusky mluvících menšin v ČR : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 69 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Lenka Havelková, Ph.D.

Klíčová slova : integrace, migrace, multikulturalismus, ruská menšina, sociální integrace

Bakalářská práce řeší integrační problematiku ruskojazyčných menšin v České republice. Popisuje vývoj, příčinu a důsledek migrace rusky mluvících menšin, porovnává integraci rusky mluvících menšin, hodnotí problémy spojené s jejich integrací a snaží se hledat nástroj pro vzájemné pochopení minoritní a majoritní skupiny obyvatel. Práce rozkrývá rysy sociální integrace v České republice, které se projevují bez ohledu na původ migrantů. Práce analyzuje přístup v přijímání cizinců do české společnosti a s tím spojené problémy, se kterými se cizinci při svém procesu integrace setkávají. V praktické části bakalářské práce jsou zjišťovány postoje majoritní společnosti k cizincům, jsou porovnávány názory dotazovaných respondentů. Různé aspekty procesu integrace jsou zjišťovány pomocí řízených rozhovorů s cizinci.

ABSTRACT

MURAVECKY, O. *Integration of Russian speaking minorities in Czech Republic* : *Bachelor thesis*. Ceske Budejovice: College of European and Regional Studies, 2013. 69 p. Supervisor PhDr. Lenka Havelkova, Ph.D.

Key words : integration, migration, multiculture, Russian speaking minority, social integration

This bachelor thesis addresses integration problems of Russian speaking minorities in the Czech Republic. It describes development, cause and impact of migration of Russian speaking minorities, compares thein integration, evaluates issues related to integration of Russian speaking minorities and strives to find mutual understanding of minority and majority resident groups. The thesis reveals characteristics of social integration in the Czech Republic which occur regardless of their origin. The thesis analyzes the approach of acceptance of foreigners into the Czech society and issues, which the foreigners encounter during their integration process. The practical part of the thesis probes the attitudes of the majority community towards foreigners, compares opinions of the surveyed respondents. Different aspects of integration process are found out via controlled interviews with foreigners.

OBSAH

ÚVOD **8**

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE **10**

2 HISTORICKÁ VÝCHODISKA MIGRACE RUSKY MLUVÍCÍCH MENŠIN **11**

2.1 Motivy k migraci ruských menšin ve třech vlnách 11

2.1.1 První vlna migrace mezi lety 1918 – 1948 11

2.1.2 Druhá vlna migrace mezi léty 1948 – 1989 13

2.1.3 Třetí vlna migrace od roku 1989 až do současnosti 14

3 INTEGRACE A S NÍ SPOJENÉ PROBLÉMY **17**

3.1 Teoretická východiska integrace v České republice 17

3.1.1 Koncepce integrace cizinců na území České republiky 18

3.2 Integrace do české společnosti 19

3.2.1 Ukazatele a prostředky pro integraci 20

4 CIZINEC VERSUS OBČAN ČESKÉ REPUBLIKY **26**

4.1 Výzkumná metoda, technika sběru dat a interpretace dat 26

4.1.1 Analýza a interpretace dotazníkového šetření 27

4.1.2 Analýza a interpretace interview s respondenty z rusky mluvících zemí 27

4.2 Obavy české společnosti, neb jak je to doopravdy 28

4.3 Interpersonální prolnutí a integrace cizinců 30

5 SUMA SUMARUM – CIZINCI V ČÍSLECH **33**

5.1 Statistické ukazatele ekonomické aktivity cizinců na území České republiky za rok 2011 33

5.2 Statistické ukazatele pobytů cizinců na území České republiky 34

5.3 Cizinec je našinec 37

5.4 Cizinec a jeho nelegální činnost 39

6 NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V KONTEXTU ČESKÉHO PRÁVA **43**

6.1 Právní úprava národnostních menšin 43

6.2 Právní forma pobytu cizinců na území České republiky – základní informace 44

6.2.1 Přechodný pobyt cizinců na území České republiky / Schengenu 45

6.2.2 Trvalý pobyt 49

6.3 Pobýt, pobít či pobyt 52

7 PERSPEKTIVA DO BUDOUCNA PRO RUSKY MLUVÍCÍ OBČANY V ČESKÉ REPUBLICE **55**

7.1 Registr cizinců 55

7.2 Stanice biometrických údajů 56

7.3 Jazyková zkouška z českého jazyka pro cizince 57

ZÁVĚR **58**
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ **62**
SEZNAM PŘÍLOH **69**

ÚVOD

Migrace obyvatelstva je v současném globalizovaném světě významným fenoménem, který má zásadní politické, ekonomické a sociální dopady jak pro majoritní, tak i pro minoritní společnost. Integrační proces a s ním spojené problémy imigrantů silně ovlivňují pohled českých obyvatel na soužití s těmito menšinami. Vývoj migrace a integrace se v posledních letech stal tématem mnohých diskuzí, které vedou napříč nejen českou společností, ale mají i celosvětový rozměr. Příliv cizinců do naší země přináší mnohá úskalí, která je zapotřebí řešit.

Česká republika po dobu své historie prošla mnohými změnami v oblasti migrace, emigrace i imigrace. Dlouhá léta byla uzavřena v komunistickém područí, tudíž migrační procesy obyvatel nebyly tak masové jako dnes, a čeští obyvatelé se nemuseli potýkat s otázkou integračního procesu. V případě emigrace to znamenalo, že obyvatelé většinou odcházeli z Československa do jiného státu z politických důvodů.

V současnosti je tomu naopak. Po pádu komunistického režimu se zvedla celosvětová vlna migrace. Začaly vznikat problémy s integrací migrujících menšin i v české společnosti. Migranti se musí naučit přizpůsobovat danému společenství, jinak by ze strany majoritních obyvatel přišla negativní vlna formou úzkostlivého strachu a národní nesnášenlivosti. Z tohoto důvodu je důležité, aby byla zajištěna větší informovanost, pomáhající v toleranci a pochopení minoritních členů obyvatelstva.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá aktuální integrační problematikou rusky mluvících menšin, tj. především imigrantů z Ruska, Ukrajiny a Běloruska, kteří přicházejí do České republiky jak za prací, tak i za účelem získání trvalého pobytu. V České republice se vyskytuje 189 národnostních menšin. Ať to jsou menšiny ze Slovenska, Polska, Německa, Rakouska, Maďarska, Mongolska, Číny, či menšiny z Ameriky, Kuby, Afriky aj. Tyto menšiny na území Česka přinášejí nový neznámý problém spjatý s existencí různých kultur a hodnotového systému dané národnostní menšiny. Jedná se především o preference svých národnostních kultur, hodnot a zvyků ze strany migrantů. Přítomnost každé odlišné kultury na území Česka vede k nárůstu rizika konfliktu mezi občany České republiky a zbylými minoritními občany. Z tohoto důvodu je bakalářská práce zčásti věnována způsobu potlačování negativních vlivů ze strany českého obyvatelstva a podrobnému rozebrání integračních procesů minoritních menšin do české společnosti.

V rámci celosvětového problému s integrací a stále se rozšiřujícím multikulturalismem je zcela vhodné zabývat se danou problematikou. Každé minoritní společenství má právo na zachování vlastního jazyka i kultury, musí však zároveň plně respektovat společenské, kulturní a morální hodnoty své hostitelské země.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Česká republika již po několik desetiletí pociťuje zvýšený nárůst migrantů. Migrace a integrace se z větší či menší části dotýká každého z nás. Z tohoto důvodu vyplývá nutnost chápat jejich integrační proces a s ním spojené problémy provázející nejen cizince, ale i české občany.

Vlivem neustálého přílivu migrantů bylo nutné provést zákonná opatření ošetřující příchod migrantů do České republiky. Musely být zřízeny různé instituce a organizace pomáhající migrantům s jejich integračním procesem.

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení migrace a integrace rusky mluvících menšin na území České republiky. Bakalářská práce je koncipována do dvou částí. První část, tj. část teoretická, vychází z analýzy nejrůznějších materiálů, knih, brožur či jiných dokumentů zabývajících se migrační a integrační problematikou. V této části práce jsou definovány základní pojmy dané problematiky a jsou objasněna východiska migrace do České republiky v teoretické rovině, historie migrace na území České republiky, příčiny a důsledky migrace a integrace rusky mluvícího obyvatelstva. Pomocí komparativní metody jsou zhodnoceny různé aspekty migrace a integrace jednotlivých rusky mluvících menšin, jsou porovnány ruské, ukrajinské a běloruské menšiny.

Druhá část, tj. část praktická, si klade za cíl zmapovat postoje a názory občanů České republiky o rusky mluvících menšinách a jejich začleňování do české společnosti, ale i o integračním procesu v obecnější rovině. Data jsou získána průzkumem veřejného mínění. V praktické části bakalářské práce je také použita metoda interview s respondenty z rusky mluvících zemí, v němž jsou respondenti dotazováni na otázky zaměřené na zjištění spokojenosti se životem v České republice. Cílem dotazování je zjištění postojů imigrantů k životu v České republice a zmapování jejich nejzásadnějších integračních obtíží. V neposlední řadě jsou v praktické části využity i poznatky z různých konzultací s odborníky, a to jak z úřadu práce, městského úřadu – matriky, tak i s pracovníky odboru migrační a azylové politiky.

Závěr bakalářské práce je věnován celkovému zhodnocení dané problematiky integračního procesu rusky mluvících menšin. Jsou vytyčeny základní problémy a následně navrhnuta opatření, která by pomohla jak cizincům, tak i občanům České republiky k celkovému vzájemnému pochopení obou stran.

2 HISTORICKÁ VÝCHODISKA MIGRACE RUSKY MLUVÍCÍCH MENŠIN

Nejdůležitější prvotní otázkou, jak správně vytvořit migrační teorii, je zjištění z jakých příčin, důvodu a motivů k migraci dochází, jak dlouho trvá, zda migrační pohyby stále existují a jak probíhají. Druhotným aspektem pro zkoumání chování migrantů je sledování jejich životních, existenčních a socioekonomických, situací nositelné země. Především se jedná o strategii adaptace a závislosti na migrační politice v cílové zemi.

2.1 Motivy k migraci ruských menšin ve třech vlnách

Z historie lze jednoznačně určit tři ruské emigrační vlny, které se uskutečnily od roku 1918 do současnosti a které byly ovlivněny dvěma zásadními faktory. Jedním faktorem je tzv. push faktor[1], kdy jsou občané nuceni k nedobrovolné emigraci do jiné země, druhým faktorem je tzv. pull faktor[2], kdy emigranti svobodně vyhledávají nové příznivé podmínky v cílové zemi.

2.1.1 První vlna migrace mezi lety 1918 – 1948

První vlna migrace ruských obyvatel se valila do právě vzniklého Československa. Tato migrace s sebou ve větší míře nesla vlnu nedobrovolného opouštění obyvatel své vlastní země. Jednalo se o vlnu násilně vynucenou. Tato vlna byla zapříčiněna bolševickým pučem, občanskou válkou a ideologickým nepřátelstvím.[3]

V tomto sledovaném období nastávají dva již zmíněné faktory, push a pull faktory. Nucená prvorepubliková migrace z Ruska je charakteristická násilím vyvolávaném stále se prohlubujícím ideologickým smýšlením a končící první světovou válkou. V tuto dobu na území Československa byli internováni ruští zajatci, jejichž počet se pohyboval okolo počtu patnácti tisíců.[4] Tito zajatci se mohli během první

[1] ABZ ONLINE VÝKLADOVÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *PUSH faktory* [online]. 2006 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/push-faktory>.
[2] ABZ ONLINE VÝKLADOVÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *PULL faktory* [online]. 2006 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/push-faktory>.
[3] SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*: *sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Červený Kostelec, 2010, s. 27.
[4] KOPŘIVOVÁ, Anastazie. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*: *(1921-1952)*. Praha, 2001, s. 10.

světové války vrátit do rodné země, kde by bojovali za své cíle, nebo mohli zůstat v zajateckých táborech do doby, než skončí válka, a budou vráceni zpět. Jejich repatriace se však odkládala na neurčito. I po skončení první světové války v Rusku pokračovala občanská válka zamezující jejich návrat. Vlna protipolitického smýšlení přinesla další nucenou emigraci, například na Leninově parníku intelektuálů byly vyhnány tisíce občanů přes Krym, aby pokračovaly do jiných center Evropy.[5]

Někteří vyhnaní emigranti ze Sovětského svazu, cestující přes Krym, byli usidlováni na mnohých místech Evropy. Především v Turecku byla na konci roku 1920 koncentrace rusky mluvící menšiny největší. V jedné uprchlické vlně odešlo ze Sovětského svazu více jak jeden milion obyvatel.[6] Zejména se jednalo o mladé vojenské brigády s důstojníky a civilními občany. Ti se prostřednictvím mezinárodní humanitární organizace obrátili na světovou veřejnost s prosbou o pomoc. První československá politika byla k ruským menšinám ohleduplná. Proto se v letech 1921 – 1926 konala tzv. Ruská pomocná akce[7], na jejímž základě vydalo tehdejší Ministerstvo zahraničních věcí ČSR rozhodnutí (rozhodnutí ministerské rady č. j. 23912/21)[8] o péči o vysokoškolské studenty, vědecké pracovníky a další emigranty pracující „duševně“. Koncentrace vysokoškolských emigrantů a intelektuálů se proto začala zvedat ve větších městech Československa například v Praze, Brně, Plzni, Bratislavě, kde sídlily vysoké školy. I v Příbrami začali ruští občané studovat na tehdejší Vysoké škole báňské.[9]

Na konci 20. let 20. století ČSR začala pociťovat mírný pokles počtu mladých ruských migrantů. Důvodem byla zvýšená úmrtnost kvůli nedoléčeným poválečným zraněním, podvýživě a dalším nemocím. Dále se na poklesu počtu ruských migrantů podepsala i nemožnost uplatnění ruských intelektuálů a umělců. Československé poměry nestačily uspokojovat jejich tužby a přání. Z toho důvodu intelektuálové, vědci i umělci začali vyhledávat jiné řešení, která se nacházela již v kulturně rozvinutější Francii, především v centru Paříže. Kvůli druhé světové válce nebyla tehdy ruským menšinám na území Československa věnována dostatečná pozornost a nebyly zpracovány věrohodné údaje o migrantech.

---

[5] SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*: *sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Červený Kostelec, 2010, s. 27.
[6] KOPŘIVOVÁ, Anastazie. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*: *(1921-1952)*. 2001, s. 9.
[7] MEZINÁRODNÍ DIALOG: *Ruská kulturní identita* [online]. 2005 [cit. 2012-08-21]. Dostupné z www: <http://www.mezikulturnidialog.cz/ruska.html>.
[8] DIVADELNNÍ REVUE: Anastasie Kopřivová: Polozapomenuté příběhy (Osudy ruských emigrantů spjatých s Národním divadlem). *Informační servis Divadelního ústavu* [online]. 2004 [cit. 2012-08-21]. Dostupné z www: <http://host.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=4641>.
[9] JEŽEK, Václav et al. *Město stříbra a slávy starých hornických tradic: Sborník na oslavu 750letého trvání horního města Příbrami: 1216-1966*. Příbram, 1966, s. 66.

2.1.2 Druhá vlna migrace mezi léty 1948 – 1989

Druhou vlnu migrace rusky mluvících občanů zapříčinily události spojené s druhou světovou válkou a následným vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava. Události po druhé světové válce a především po Protektorátu Čechy a Morava nebyly pro rusky mluvící migranty nijak příznivé. V období roku 1945 počet rusky mluvících občanů na území Československa rapidně klesl. Nacisté podezírali rusky mluvící migranty žijící na území Československa za zrádce a obviňovali je ze spolupráce se Sověty a Sovětským svazem. Mnozí rusky mluvící občané na toto gesto zareagovali a migrovali dále na Západ. Ti, kdo se rozhodli zůstat na území Československa s představou, že jsou československí občané, tvrdě narazili.[10] Při příchodu Rudé armády na české území byli sovětští migranti vyňati z upřednostňování všeho ruského. Tímto výňatkem nastalo zatýkání, vyslýchání, mučení a následná deportace rusky mluvících migrantů do socialistických lágrů. Jakákoli spolková činnost jim byla zakázaná. Jediné, co jim členové Rudé armády povolili, byla možnost udržet si vlastní zvyky, kulturu a byla jim nařízena povinnost učit se ruský jazyk. Během těchto procesů se čeští občané stali ochránci, ale zároveň i udavači sovětských emigrantů. Někteří z prvorepublikových potomků v sobě stále nosí traumatizující ztráty nejbližších, které po konci druhé světové války odvlekla kontrarozvědková agenda zpět do Sovětského svazu a dodnes o nich nemají žádné zprávy. [11]

Svobodně migrovat nebylo možné v rámci socialistické doby ani za předpokladu pracovní migrace. Tehdejší doba neměla předpoklady pro smysluplnost. Pokud se někomu podařilo emigrovat za prací, především se jednalo o ideologický podtext v rámci zemí socialistického tábora. [12]

Velkou měrou se na druhé vlně sovětské migrace podepsala skutečnost, že migranti přistěhovaní do Československa uzavírali již předem dohodnuté sňatky s československou občankou či československým občanem. Zde se dá říci, že se jedná o dobrovolnou migraci s pull efektem, za účelem uzavření sňatku a následným přesídlením na Západ. Tuto situaci výborně znázornil oskarový film Kolja režiséra Jana Svěráka. Nejen s postranními úmysly se sovětští migranti přemisťovali do ČSR. Někteří dotazovaní jedinci, dle uskutečněného rozhovoru uvedli, že do Československa

[10] KOPŘIVOVÁ, Anastasie : *Osudy ruské emigrace v ČSR po r. 1945. In:* Ruská a ukrajinská emigrace v ČSR v letech 1918-1945. Praha, 1993, s. 80-94.
[11] SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*: *sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Praha, 2010, s. 27 -28.
[12] SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*: *sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Červený Kostelec, 2010, s. 29.

migrovali za opravdovou láskou bez postranních úmyslů. Prokázali to dlouhodobým pobytem na území Československa a plnou integrací do české společnosti.[13]

2.1.3 Třetí vlna migrace od roku 1989 až do současnosti

Poslední, již třetí v řadě, vlnu migrace rusky mluvících menšin zaznamenáváme od roku 1989, kdy pod Jelcinovou vládou došlo k další nové vlně, již svobodné migrace. Rusové mohli svobodně migrovat do jakékoliv země. Jejich migrace byla vnímána jako pracovní nebo ekonomická. Ale byla to ve skutečnosti migrace svobodná nebo nucená? Jak to vlastně bylo? Dalo by se říci, že migrace označovaná jako svobodná migrace nebyla ve skutečnosti migrací svobodnou, ale migrací nucenou. Jednalo se především o tři různé důvody, které na sebe váží řadu nezodpovězených otázek.[14]

- **Migrace z politických důvodů, etnické diskriminace a pocitu nebezpečí**

Migrace z politických důvodů je u Rusů zmiňována nejméně, ale i přesto je stále připomínána. Paradoxně důvody motivu migrace z politických důvodů jsou abnormálně totožné. Jedním z uváděných důvodů je nekompatibilita politické scény v Rusku a související problémy s nemožností uplatnění se v profesi. Druhým uváděným důvodem je politická diskriminace v nově vzniklém uspořádání na území bývalého Sovětského svazu.[15]

Rusky mluvící občané, kteří po rozpadu Sovětského svazu vnímali danou situaci negativně, uváděli také důvody k migraci z hlediska etnické diskriminace. Rozpad Sovětského svazu rozdrobil území a dal možnost nové politické a ekonomické transformaci. S ekonomickou transformací je spojena řada specifických okolností, které dávají možnost rusky mluvícím obyvatelům, být pracovně nadřazeni nad ostatními obyvateli nově vzniklých nezávislých států, jako jsou Ukrajina a Bělorusko. Z těchto důvodů ukrajinští a běloruští občané odcházeli do Československa či České republiky, kde měli stálé vazby na rodinné příbuzné.[16]

Dalším důvodem migrace rusky mluvících cizinců byl důvod bezpečnosti. V posledních dvaceti letech a s ekonomickou transformací v Rusku došlo k řadě

[13] KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. Praha, 2005, s. 46-47.

[14] DVOŘÁK, Libor; Zdeněk SLÁDEK a Milan ŠVANKMAJER. *Dějiny Ruska.* Praha, 2010, s. 772-798.

[15] SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*: *sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Červený Kostelec, 2010, s. 31-32.

[16] DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*: *kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha, 2010, s. 31.

bolestivých převratů. Po říjnové tzv. ústavní krizi Boris Jelcin začal přeměňovat Rusko ze socialistické éry na demokratickou éru. Na demokracii ale Rusko nebylo dostatečně připraveno. Z těchto důvodů rusky mluvící občané přicházeli o práci a ekonomická složka státu se začala rozpadat. Spolu s tímto jevem byl zaznamenán i nárůst míry kriminality. Pro některé obyvatele byla tato vyvstalá situace neúnosná, a tak se rozhodli emigrovat do jiné země. Představa neustálého nebezpečí a kriminality v Rusku vedla obyvatele k těmto nevratným krokům.[17]

V České republice ke konci roku 2011 bylo evidováno 10 496 672 obyvatel. Z toho, dle statistických údajů, jsou v počtu 434 153 cizinci. Ti představují 4,13 % populace v České republice. Jak je znázorněno v Grafu č. 1, počet cizinců se od roku 1985 do roku 2011 zvýšil 11,7 krát. Rozdíl v počtu cizinců od roku 1985 do roku 2011 činí 396 976, což představuje celkový nárůst o 1 168 % legálně žijících cizinců na území České republiky. Dle této tendence lze jednoznačně očekávat, že počet cizinců trvale žijících v České republice se bude v dalších letech i nadále zvyšovat.

Graf č. 1: Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v České republice od roku 1985 – 2011 (stav k 31. 12.2011)[18]

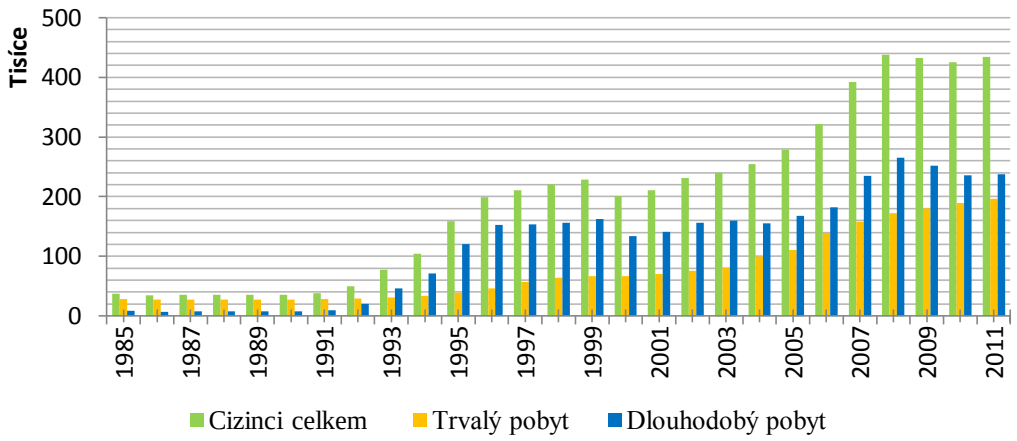

Jak je patrné z Grafu č. 2, první nejpočetnější menšinou žijící na českém území v roce 2011 je ukrajinská menšina s celkovým počtem 118 932 obyvatel, což činí 27,4 % z celkového počtu legálně žijících cizinců na českém území. Na druhém místě stojí slovenská menšina s počtem 81 253 obyvatel, to jest 18,7 %, z celkového počtu

[17] DVOŘÁK, Libor; Zdeněk SLÁDEK a Milan ŠVANKMAJER. *Dějiny Ruska.* Praha, 2010, s. 834.
[18] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Vývoj počtu cizinců s povolením k pobytu v ČR; 1999-2010* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420043AF55/$File/c01r01.pdf>.

cizinců. Dále je patrné, že ruská menšina se s celkovým počtem 32 377 obyvatel, což činí 7,5 %, umístila na čtvrtém místě. [19]

V porovnání s rokem 2010 lze konstatovat, že počty nejvíce zastoupených menšin žijících na území České republiky zůstávají ve stejném poměru s menšími rozdíly. V roce 2010 ukrajinská menšina pobývala na českém území s 124 281 obyvatelem, což v meziročním průměru znamená úbytek o 5 351 ukrajinského obyvatele. Slovenská menšina v roce 2010 měla na území České republiky 71 780 obyvatel, to představuje roční nárůst o 9 470 osob. Ruská menšina v meziročním poměru zaznamenala nárůst osob žijících na území České republiky z počtu 31 807 na 32 377 tedy nárůst o 570 osoby.[20]

Graf č. 2 Cizinci celkem podle státního občanství (stav k 31. 12. 2011)[21]

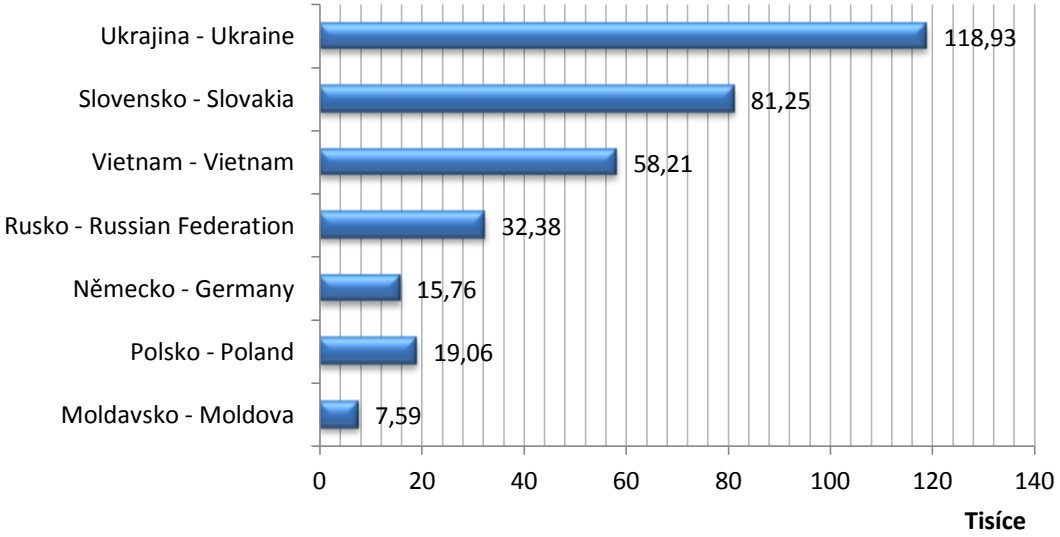

[19] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012*. Praha, 2012, 32-34 s.
[20] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Cizinci v ČR podle státního občanství 1994-2010* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/B900334BBE/$File/c01r02.pdf>.
[21] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012*. Praha, 2012, 32-34 s.

3 INTEGRACE A S NÍ SPOJENÉ PROBLÉMY

Tak jako každá akce má reakci, příčina důsledek, tak i vedle migrace stojí integrace. Každý jedinec si osobně již několikrát za život prošel řadou sociálních rolí a musel se při tom nespočetněkrát integrovat do dané subspolečnosti a subkultury. Ať to bylo ve školce, škole či v práci, museli jsme se naučit přizpůsobovat se danému kolektivu. Ve školce jsme se učili, že si musíme půjčovat hračky, ve škole poslouchat učitele a dělat domácí úkoly a v práci dělat to, co nám říká nadřízený. Tudíž je pro nás vlastní, že víme, jak se v dané skupině máme chovat. Ale popravdě, dokážeme se vždy správně zachovat? Na tuto otázku je odpověď obtížná. Ač jsme vzdělaní a máme dobré základy chování, vždy v nás, tedy v každém jedinci, zůstává část, která z nás dělá jedinečnou osobnost. Proto v některých situacích vznikají určité rozdíly měnící danou věc. Především se jedná o integrační problematiku cizinců migrujících napříč celým světem. V této oblasti nastávají rozpory mezi minoritní a majoritní skupinou obyvatel v cílové zemi. Tato kapitola bude pojednávat o východiscích integrace v České republice, o integraci rusky mluvících cizinců migrujících na české území a o problémech spjatých s integrací těchto cizinců. Jsou zde rovněž vytyčeny hlavní integrační rozpory mezi občany České republiky a rusky mluvícími migranty.

3.1 Teoretická východiska integrace v České republice

Hostitelská země svým legislativním nastavením reguluje migrační tok cizinců. Určuje tedy, kdo a za jakých podmínek může na hostitelské území legálně vstoupit, pobývat a vytvářet rámec sociální integrace. Sociální integrace cizinců je tedy jev, ve kterém dochází k celé řadě integračních procesů majících různou váhu a zasahujících do celé řady oblastí. Celosvětová definice pojmu integrace cizinců však neexistuje.[22] Pojem integrace cizinců je v různých dokumentech charakterizován prostřednictvím oblastí, ve kterých se vyskytuje. Například se jedná o jazyk, životní úroveň, bydlení, vzdělání, trh práce a kulturu. Podobně jako migrační politika, tak i integrační politika prochází neustálým vývojem.[23]

Česká republika je jednou ze zemí, kde se rychle zvyšuje počet přistěhovalců. Z tohoto důvodu bylo zapotřebí zpracovat koncepci pro integraci cizinců migrujících na

[22] NIESSEN, Jan. *Rozmanitost a soudržnost: nové úkoly v oblasti integrace imigrantů a menšin*. Praha, 2000, 115 s.
[23] TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ. (eds). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Praha, 2011, s. 17.

naše území. K vývoji koncepce integrační politiky České republiky byla přizvána různá ministerstva, zejména Ministerstvo práce a sociálních věcí – MPSV, Ministerstvo vnitra – MV, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – MŠMT, Ministerstvo průmyslu a obchodu – MPO, Ministerstvo pro místní rozvoj – MMR, Ministerstvo zdravotnictví – MZ, Ministerstvo kultury – MK, která měla za úkol sestavit cíl plánů integrační politiky. Na základě spolupráce se snažili dojít ke společnému cíli s představou vytvořit systém propojený mezi jednotlivými ministerstvy, který v rámci *„Koncepce integrace cizinců na území České republiky"*[24] bude opatřením na podporu integrace cizinců do standardních životních činností v České republice. Plány jsou zaměřeny na organizaci, metodologii a právní úpravu k realizaci *„Koncepce integrace cizinců na území České republiky"* v oblastech působnosti každého spolupracujícího ministerstva. Současně se snaží efektivně využít všech finančních prostředků pro realizaci projektu na podporu integrace cizinců. [25]

3.1.1 Koncepce integrace cizinců na území České republiky

„Koncepce integrace cizinců na území České republiky" – dále jen koncepce, byla přijata dne 11. prosince roku 2000, č. 1 266 usnesením vlády České republiky. Koncepce vychází ze *„Základní koncepce integrace cizinců na území České republiky"*[26], vnitrostátní právní úpravy cizinců v jednotlivých oblastech integrace cizinců. Tato koncepce upřesňuje opatření na podporu cizinců a určuje cílovou skupinu, k níž se tato opatření vztahují. Především se jedná o skupinu cizinců dlouhodobě legálně žijících na území České republiky po dobu nejméně jednoho roku. Této skupině cizinců by měl být podle uplatňovaného rámce koncepce vlády České republiky umožněn plnohodnotný přístup k opatření na podporu integrace. [27]

Nejen cizinci byli zahrnuti do koncepce integrace. Vedle cizinců stojí i čeští občané, kteří vstupují do každodenního styku s těmito cizinci. Tento koncepční krok se stal jedním z klíčových principů a mechanismů pro integraci cizinců, respektujících požadavky na dynamické působení majoritní a minoritní části obyvatelstva.

[24] USNESENÍ VLÁDY ČR ze dne 11. 12. 2000 č. 1266 [online]. 2000 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokumenty/integrace/koncepce.pdf>.
[25] PELCOVÁ, N. et al. *Multikulturalismus a multikulturní výchova*. Praha, 2009, s. 210.
[26] USNESENÍ VLÁDY ČR ze dne 7. 6. 1999 č. 689 + 2P [online]. 1999 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www:
<http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/C0665259AEE14CA4C12571B6006D8A70>.
[27] PELCOVÁ, N. et al. *Multikulturalismus a multikulturní výchova*. Praha, 2009, s. 210.

Koordinace koncepce byla svěřena Ministerstvu vnitra, které má každý rok povinnost informovat vládu České republiky o vývoji a realizaci koncepce a předkládat nezbytné materiály pro chod jednání. Vláda České republiky na základě předložených materiálů navrhuje potřebná opatření k rozdělení finančních prostředků na realizaci tohoto projektu. Nejdůležitější opatření a úkoly jsou přijímány formou usnesení.

Hlavním cílem koncepce je:[28]

- uplatnit princip rovného přístupu a rovné příležitosti pro cizince,
- usměrnit průběh procesu integrace dlouhodobě a legálně usazených cizinců,
- vytvořit základní organizační, koordinační, administrativní a ekonomické podmínky
- a podpořit boj proti nelegální migraci.

3.2 Integrace do české společnosti

Integrační proces probíhá a je definován v mnoha směrech a oblastech, ale není možné komplexně vyhodnotit výsledky integrace cizinců v cílové zemi. Rovněž neexistují žádné pravidelné výroční zprávy zaměřující se na stav integrace cizinců a integrační ukazatele, ze kterých je možné vyhodnotit současný stav integrace[29]. Ve většině odborných studií zaměřujících se na integrační problematiku se jako nejčastější specifický status uvádí sociální status cizince. Podle uváděného Schématu č. 1 jsou tři nejdůležitější ukazatele pro integraci cizinců. Jedná se o:[30]

1) ukazatele a prostředky pro integraci – pro život cizinců je práce nejdůležitějším faktorem při integraci do majoritní společnosti, prací získávají finanční prostředky na bydlení a někteří i na další vzdělání,
2) sociální vazby – sociální vazby cizinců v oblasti sociální integrace představují prostředek pro překonání integračních obtíží procesu, přičemž pouta s vlastní skupinou a vlastní rodinou jsou pro migranty prioritou,
3) překonávání bariér – překonávání bariér mezi minoritní a majoritní skupinou obyvatel napomáhá migrantům k celkové integraci, přičemž znalost českého jazyka a kultury vede k lepšímu pracovnímu zařazení.

[28] PELCOVÁ, N. et al. *Multikulturalismus a multikulturní výchova*. Praha, 2009, s. 210.
[29] DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*: *kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha, 2010, s. 91-109.
[30] TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ. (eds). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Praha, 2011, s. 61-89.

Schéma 1: Dimenze integrace pro výzkum integrace cizinců[31]

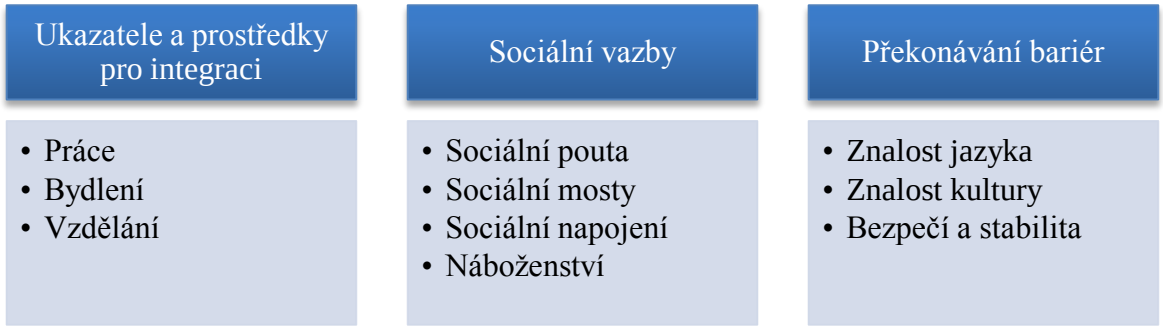

3.2.1 Ukazatele a prostředky pro integraci

Jak již bylo zmíněno, integrační proces se odehrává v mnoha směrech a oblastech, které nelze jednoznačně zhodnotit, avšak lze monitorovat systém integrace cizinců. K hodnocení integrace je používáno několik desítek indikátorů, jako je přístup cizince na trh práce, nárok na povolení k dlouhodobému pobytu, přístup k státnímu občanství a jiné.[32]

- **Přístup na trh práce**

Začlenění na trh práce je hlavní podmínkou pro integraci cizinců do české společnosti. Cizinci, kteří chtějí pobývat na českém území více jak 90 dnů, musí k žádosti o dlouhodobý pobyt předkládat výši mzdy. Pokud by tato podmínka nebyla splněna, cizinci nemusí být uznán dlouhodobý pobyt.[33] Trh práce má pro cizince kromě ekonomické funkce i funkci sociální. Pracovní trh také ovlivňuje náhled majoritní společnosti na cizince. Ukrajinské menšině je často přiřazována nejlevnější pracovní role pohybující se na nejnižším stupni trhu práce. Naopak je tomu u japonské menšiny, kdy její zástupci se většinou pohybují na vysokém stupni trhu práce. Podstatná část sociální funkce trhu práce spočívá na rozvoji sociálních sítí a přispívá k sociokulturní integraci cizinců.[34]

Pracovní podmínky migrantů ze třetích zemí jsou mnohdy velmi fyzicky náročné jak na zdraví, tak i na čas. Jejich běžná pracovní doba trvá deset až dvanáct

[31] TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ. (eds). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Praha, 2011, s. 61-89.
[32] VAVREČKOVÁ, Jana a Ivo BAŠTÝŘ. *Metodika sledování a hodnocení integrace cizinců z třetích zemí v České republice*. Praha, 2010, s. 8-13.
[33] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 15-34.
[34] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*: *Strukturální dimenze integrace*. Praha, 2009, s. 57-60.

hodin denně, včetně víkendů. Někteří cizinci pracující na stavbách jsou vystavováni nebezpečí. Jejich pracovní podmínky neodpovídají běžným pracovním standardům. Proto někteří cizinci často riskují se svým zdravím, ale zároveň nemají řádné zdravotní pojištění.[35]

Hledání pracovní příležitosti se pro cizince občas stává noční můrou, kterou musí překonat. V některých případech cizinec přichází již s konkrétní představou o práci. Jedná se o práci vykonávanou v rodné zemi. Ale ve většině případů se cizinci snaží sehnat práci přímo v hostitelské zemi. Odpovídají na inzeráty, kontaktují pracovní agentury. Mnohdy se cizinci na pracovních pohovorech dostávají do konfliktu se zaměstnavateli. Neochota zaměstnavatelů přijímat cizince, ať už kvalifikované či nikoliv, s sebou nese zbytečně komplikující se spory mezi těmito skupinami. V případě, že cizinec neseženе z jakýchkoli důvodů práci, je ochoten na území České republiky zůstat i za cenu, že ztratí legitimnost svého pobytu.[36]

„ … Já, když jsem přijela, tak jsem začala dělat ty papíry, které jsem potřebovala. A to dopadlo tak, že jsem začala dělat v nemocnici jako uklízečka. Byla jsem tam pořád a dělala peníze, abych mohla dodělat ty papíry. Já měla moc práce, já nebyla moc doma. Pak když jsem udělala ty papíry, tak jsem začala hledat jinou práci, která mě bude bavit. Já doma pracovala jako inženýr telekomunikace. Tak jsem hledala podobnou práci, ale všude chtěli, abych znala jazyk. Tak jsem měla smůlu a hledala dál. …“[37]

(Natálie R., žena – 32 let, VŠ, zaměstnanec, kontrolor kvality, Ukrajina, 7 let v ČR)

K 31. 12. 2011 Český statický úřad evidoval 310 921 cizince, z toho 217 867 cizinců, tedy 70,1 %, je hlášeno na úřadu práce a zbytek 93 054 cizinci, což představuje 29,9 %, jsou OSVČ. Graf č. 3. znázorňuje vývoj zaměstnanosti cizinců od roku 1997 do roku 2011. Nejpočetnější skupinou aktivně pracujících cizinců se stala skupina ukrajinských pracovníků. Jejich počet se k 31. 12. 2011 pohybuje okolo 68 950 osob, což představuje 22,18 % z celkového počtu všech aktivně pracujících cizinců. Druhou nejpočetnější skupinou aktivně pracujících cizinců se stala skupina vietnamských pracovníků. Jejich počet je 32 145 osob, tedy 10,34 % z celkového počtu všech aktivně pracujících cizinců. Třetí nejpočetnější skupinu tvoří ruští pracovníci s celkovým

[35] DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*: *kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha, 2010, s. 106-107.
[36] PECHOVÁ, Eva et al. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. Praha, 2010, s. 71.
[37] Vlastní zdroj.

počtem 5 644 osobami, tj. 1,82 % z celkového počtu všech aktivně pracujících cizinců.[38]

Graf č. 3: Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání v letech 1997-2011 (31. 12. 2011)[39]

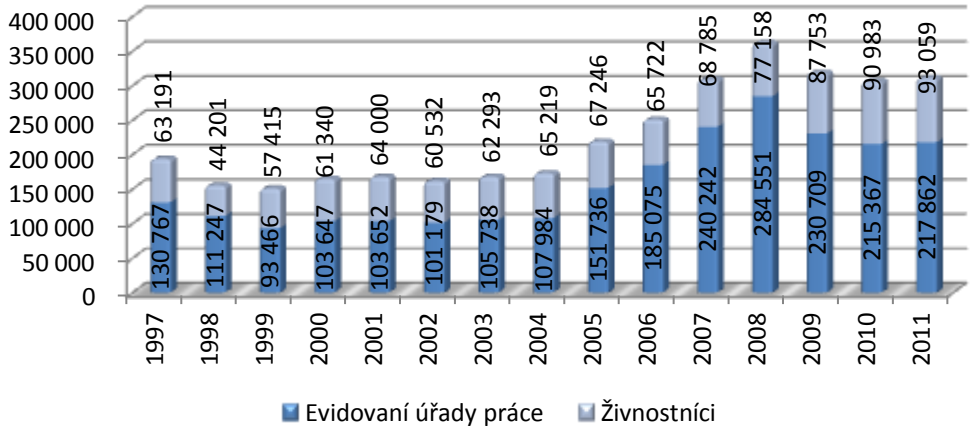

- **Bydlení**

Bydlení představuje pro cizince druhou základní podmínku pro integraci v České republice.[40] Cizinci při hledání bydlení využívají doporučení od ostatních krajanů žijících v České republice delší dobu, případně využívají realitní portály, tiskovou inzerci či se obracejí přímo na realitní kanceláře. V některých případech zaměstnavatelé hledají bydlení pro své zaměstnance sami. Avšak pro cizince jsou nejpodstatnější čtyři různé faktory ovlivňující výběr jejich bydlení. Jedná se o faktory finanční situace, rodinné situace, předpokládané délky pobytu na území České republiky a pobytového statusu. Často jejich finanční příjem nedosahuje takové úrovně, aby si mohli dovolit vlastní bydlení, a žijí v podnájmu.[41]

„… Já, když přijela do České republiky, tak jsem hledala práci i bydlení. Bydlela jsem na ubytovně, kde nás bylo moc. Byla jsem tam já a taky můj kamarád. O tom bydlení mi řekla moje kamarádka, která tady v Čechách už byla. Ale nám to nevyhovovalo. Tak jsme s kamarádem hledali jiné bydlení. A našli jsme jeden byt kousek

[38] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Zaměstnanost cizinců podle zemí, pohlaví a postavení v zaměstnání* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/C900554536/$File/c05t21.pdf>.
[39] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání v letech 1997-2011* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/2700322E8F/$File/c06r01.pdf>.
[40] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 15-34.
[41] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*: *Strukturální dimenze integrace*. Praha, 2009, s. 63-64.

od práce. Je to podnájem a zaplatíme tam stejné peníze, jako na ubytovně. Je to lepší. Já nemám ráda moc lidí. S kamarádem se tedy dělíme o nájem a bydlíme tam i dnes….“[42]

(Helena H., žena – 35 let, SŠ, zaměstnanec, úklidový pracovník, Ukrajina, 10 let v ČR)

Bydlení cizinců patří v České republice k neprozkoumaným tématům migrační a integrační politiky. Dodnes neexistují žádné dostupné podkladové materiály pomáhající k výzkumu migrace a integrace cizinců v tomto ohledu. Jak již jednou bylo popsáno, cizinci ze třetích zemí si vzhledem ke svým příjmům nemohou dovolit vlastní byt ani dům. Jsou odkázáni na podnájmy nebo bydlení v lacinějších ubytovacích jednotkách.[43] Zákony České republiky neumožňují cizincům ze třetích zemí nabývat statků, pouze za předpokladu, že cizinec obdržel povolení k trvalému pobytu, pak je možné, aby cizinec nabýval hmotné statky.[44]

- **Vzdělání**

Povinná školní docházka je v České republice stanovena do 15 let věku pro všechny děti bez ohledu na jejich státní příslušnost. Legálně žijící cizinci mají stejný přístup ke vzdělání napříč celým vzdělávacím systémem České republiky jako čeští občané. Od roku 2008 mají i děti cizinců možnost navštěvovat základní školu nebo jejich rodiče nemusí dle novely školského zákona č. 343/2007 Sb. předkládat oprávněnost svého pobytu v České republice. Dále mají cizinci bezplatný přístup ke středoškolskému i vysokoškolskému vzdělání za podmínek, že studují v českém jazyce.[45]

Většina cizinců migrujících do České republiky přichází již s ukončeným středoškolským vzděláním. Někteří cizinci mají absolvované vysokoškolské vzdělání, které absolvovali ve své rodné zemi. Ti, kdo do České republiky přijeli jen se

[42] Vlastní zdroj.
[43] MIGRACEONLINE.CZ. *Publikace a výzkumy: STRATEGIE ZVLÁDÁNÍ OBTÍŽNÝCH SITUACÍ CIZINCI Z UKRAJINY A MONGOLSKA* [online]. 2010 [cit. 2012-11-14]. Dostupné z www: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/strategie_zvladani_obtiznych_situaci.pdf>.
[44] DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*: *kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha, 2010, s. 108-109.
[45] DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*: *kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha, 2010, s. 108-109.

středoškolským vzděláním, využívají možnost dalšího vzdělání za předpokladu, že nepřesáhli věkovou hranici 26 let a splňují podmínky stanovené českou legislativou.[46]

Graf č. 4 znázorňuje počty žáků/studentů-cizinců ve školním roce 2003/2004 až do školního roku 2010/2011. Ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo, od mateřských škol až po vysoké školy celkem 65 050 cizinců. Z toho 4 233 cizinci, tedy 6,51 %, navštěvovali mateřské školy, 14 109 cizinců, což činí 21,69 %, navštěvovalo základní školy, 8 458 cizinců, tj. 13 %, navštěvovalo střední školy, 136 cizinců, tedy 0,21 %, studovalo konzervatoře, 426 cizinců, což představuje 0,65 %, studovalo na vyšších odborných školách a 37 688 cizinců, tedy 57,94 %, navštěvovalo vysoké školy. Celkově největší průměrný nárůst studentů ve sledovaném období pociťují vysoké školy, které v průměru zaznamenávají nárůst okolo 3 507 nových studentů za akademický rok. Naproti tomu jsou vyšší odborné školy, které zaznamenávají průměrný roční nárůst o pouhých 6 studentů za rok.[47]

Graf č. 4: Vývoj počtu zahraničních žáků/studentů na školách v České republice (31. 12. 2010) [48]

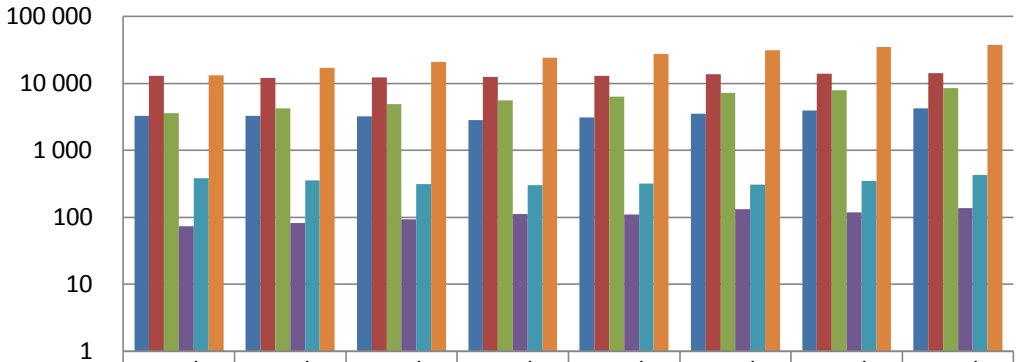

	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Mateřské školy	3 252	3 244	3 213	2 811	3 078	3 535	3 963	4 233
Základní školy	12 973	12 113	12 279	12 504	12 963	13 583	13 839	14 109
Střední školy	3 584	4 250	4 940	5 615	6 314	7 134	7 900	8 458
Konzervatoře	74	82	93	112	110	131	118	136
Vyšší odborné školy	385	353	313	304	321	307	349	426
Vysoké školy	13 136	17 135	21 007	24 121	27 580	31 218	34 552	37 688

[46] DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*: *kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha, 2010, s. 108-109.

[47] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Mateřské, základní a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné a vysoké školy - studující cizinci; 2003/04-2010/11* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/2700322E8F/$File/c06r01.pdf>.

[48] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Mateřské, základní a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné a vysoké školy - studující cizinci; 2003/04-2010/11* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/2700322E8F/$File/c06r01.pdf>.

Skupiny cizinců studujících na vysokých školách převážně využívají možnost studovat v České republice v rámci výměnného studijního programu Erasmus či Sokrates. Tyto pobyty v mnohých studentech vyvolají tak velký zájem o Českou republiku, že jejich pobyty se mnohdy prodlužují na neurčito nebo se rádi vícekrát vracejí na české území. Zkušenost s českým vzděláním nemají jen studenti využívající výměnný pobyt, ale mnozí zaměstnavatelé pro své zaměstnance zajišťují odborné vzdělání sami. Firmy také mnohdy využívají možnost tzv. on the job training[49] – zaškolení v průběhu pracovní činnosti nebo tzv. shadowing[50] – několikadenní zaškolování služebně starším kolegou.[51]

[49] POSITIVE. *On the job training* [online]. 2010 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://www.positive.cz/index.php/cs/firemni-programy/formy-metody-prace/61-training-on-the-job>.
[50] BE DIRECT. *Shadowing* [online]. 2012 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://www.bdirect.cz/index.php/shadowing.html>.
[51] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*: *Strukturální dimenze integrace*. Praha, 2009, s. 61.

4 CIZINEC VERSUS OBČAN ČESKÉ REPUBLIKY

Migrace a migrační toky neustále proudí čím dál tím více. Je zřejmé, že problémy nenechají na sebe dlouho čekat. Odlišné kulturní vlastnosti napomáhají k předem dané nesnášenlivosti mezi minoritní a majoritní společností. Tato kapitola se věnuje postojům českých občanů vůči rusky mluvícím cizincům žijícím na území České republiky. Dále tato kapitola hodnotí postoje cizinců k životu v České republice. Data, která jsou uvedena v této kapitole, byla shromážděna vlastním výzkumem.

4.1 Výzkumná metoda, technika sběru dat a interpretace dat

Pro výzkum byla zvolena kvalitativně kvantitativní metoda, která nejlépe odpovídá záměru prostudovat danou oblast procesu sociální integrace přistěhovalců v České republice a snaze tomuto procesu porozumět. Volba kvalitativně kvalitativní metody se odvíjí od charakteru zkoumané populace, a to je zejména v oblasti sociálního začlenění.

Sběr dat byl uskutečněn prostřednictvím série strukturovaných anonymních dotazníků, které byly zadávány v průběhu období od začátku února roku 2012 až do konce června roku 2012. Série dotazníkového průzkumu mezi českým obyvatelstvem umožňuje nahlédnout na proces integrace cizinců a přistěhovalců očima dotazovaných respondentů. Dotazníkové šetření bylo koncipováno do čtyř základních problematických okruhů spjatých s náhledem českého obyvatelstva na cizince. Jednotlivé okruhy byly vybírány podle aktuální problematiky nebo dlouhodobě trvajících problémů. V průběhu sběru dat se množství informací rozšiřovalo a naskytovaly se stále nové doplňující otázky, které však z důvodu již spuštěného sběru dat nemohly být zařazeny do dotazníkového šetření. Vzor anonymních dotazníků je uveden v Příloze č. I. Celkem bylo zpracováno 210 anonymních dotazníků vyplněných českými občany. Vedle dotazníkového šetření stojí i pět pořízených rozhovorů s respondenty, cizinci či přistěhovalci. Jejich odpovědi byly zaznamenávány a dále i přepisovány do českého jazyka, přičemž byl zachován styl vyjadřování respondenta. Rozhovory byly uskutečněny prostřednictvím polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů. Schéma rozhovorů je uvedeno v Příloze č. II.

Veškerá data byla pro další potřeby analýzy anonymizována, aby na jejich základě nebylo možné respondenty identifikovat. K analýze dat z dotazníkového šetření byl použit vlastní program, který na základě jednoduchých matematických funkcí

umožnil rychlý a kvalitní přehled výsledků všech vyplněných dotazníků. Na základě výsledků byla dále data zpracována a rozdělena tak, aby mohla být efektivněji použita do jednotlivých podkapitol.

4.1.1 Analýza a interpretace dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření probíhalo od začátku února do konce června roku 2012. Celkem bylo vyplněno 210 anonymních dotazníků z dvou set deseti vydaných anonymních dotazníků. Suma 210 dotazníků představuje 100 % návratnost z celkového počtu vydaných dotazníků. Jednotliví respondenti byli oslovováni osobním přístupem, jednalo se o přátele, známé i náhodné kolemjdoucí. Z tohoto důvodu bylo možné získat 100 % návratnost anonymních dotazníků. Anonymní dotazník vyplnilo celkem 87 dotazovaných mužů, což činí 41,4 %, a 123 dotazované ženy, což představuje 58,6 % dotázaných, ve věku od 18 až do 99 let. Tato věková kategorie byla vybrána z důvodu adekvátnosti a z důvodu chápání dané problematiky. Výsledky dále byly rozděleny podle aktuálnosti a plnohodnotnosti.

4.1.2 Analýza a interpretace interview s respondenty z rusky mluvících zemí

Interview s respondenty z rusky mluvících zemí probíhalo od začátku února do konce září 2012. Rozhovory umožnily nahlédnout do integračního procesu respondentů do majoritní společnosti. Klíčovými aktéry se stali především tři vytipovaní respondenti, kteří zapadají do daného okruhu nejlépe tj. cizinci z Ukrajiny, Ruska a Běloruska. Celkem bylo zpracováno pět pořízených rozhovorů. Z toho tři rozhovory byly více rozpracovány, anonymizovány a dále použity. Rozhovorů se účastnili 3 ženy a 2 muži ve věku od 32 let do 45 let. Dialog byl veden v českém i ruském jazyce, při němž byl přítomen překladatel. Za jeho pomoci byla data přepsána do českého jazyka. Rozhovory trvaly 60 – 90 minut. Výsledky z pořízených rozhovorů přispěly ke studiu rusky mluvících menšin a k celkovému pochopení postojů cizinců k životu v České republice. Vzhledem k omezenému počtu dotazovaných je třeba na výsledky nahlížet jako na ilustrativní materiál. Detailnější vyhodnocení postojů by se mohlo stát předmětem dalšího výzkumu.

4.2 Obavy české společnosti, neb jak je to doopravdy

S příchodem cizinců na české území se objevily i xenofobní předsudky, které mnohdy vedou společnost k nesnášenlivosti a rasismu vůči jednotlivým minoritním skupinám cizinců.[52] Podle výsledků bylo zjištěno, že 154 dotazovaní respondenti, tedy 73,3 %, negativně reagovali na otázku, zda jsou čeští občané otevřeni cizincům (Otázka č. 8), z čehož jasně vyplývá, že čeští občané nejsou otevřeni cizincům. Zbylých 56 respondentů, tedy 26,7 %, uvedlo otevřenost pro cizince. Z této xenofobie pramení i skutečnost, že celkem 152 dotazovaní respondenti, tj. 72,4 %, mají obavy z velké míry přílivu migrantů (Otázka č. 5) a zbylých 58 respondentů, což činí 27,6 %, uvedlo, že nemají žádné obavy. Ve skutečnosti česká společnost bývá do jisté míry k určitým věcem flegmatická, především se jedná právě o integrační problematiku a jiné. Uvádí to i německá spisovatelka Tania Morrisonová, která se provdala za Čecha a dnes již žije v Praze:

„Dřív jsem si nemyslela, že se německá mentalita od té české nějak podstatně liší. Teď teprve zjišťuji, že jsou rozdíly dost velké. Němci mají sklon brát všechno strašně vážně, Češi naopak. Skoro se dá říct, že mají blízko k jižní mentalitě."[53]

A nejen flegmatismus převládá v české společnosti. Na otázku, zda se v České republice zvýšil počet cizinců (Otázka č. 4), 199 respondentů, tedy 94,8 %, uvedlo, že se počet cizinců zvýšil. Pouhých 7 dotazovaných, což činí 3,3 %, uvedlo opak a 4 respondenti, tedy 1,9 %, na danou otázku nedokázali odpovědět. Dalo by se předpokládat, že v moderním světě, kde je výpočetní technika na každém kroku, bude alespoň malá část české populace schopna uvést, že průměrný počet cizinců od roku 2006 do roku 2011 klesl o 5%, což představuje 20 289 cizinců.[54] Samozřejmě si lze na tomto místě položit otázku o rozdílu v počtu legálně a ilegálně žijících cizinců na území České republiky.

Dalším neméně překvapivým zjištěním bylo vyhodnocení výsledků na otázku, jak česká společnost přijímá cizince (Otázka č. 7). 133 dotazovaní respondenti,

[52] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava a Robert TRBOLA. *Lokální strategie integrace cizinců v ČR I*. Praha, 2008, 74 s.
[53] PORTÁL. *Český národní charakter v pohledu cizinců* [online]. 2005 [cit. 2012-10-25]. Dostupné z www: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3516>.
[54] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Cizinci v ČR – základní údaje v jednotlivých měsících; 2006/12 – 2011/11* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/06003C0245/$File/c01r01.pdf>.

což činí 63,3 %, uvedli, že česká společnost přijímá cizince záporným způsobem. Naproti tomu 29 respondentů, to jest 13,8 %, konstatovalo, že česká společnost přijímá cizince kladně a zbylých 48 dotazovaných, tedy 22,9 %, uvedlo, že k cizincům nemá ani kladný, ani záporný vztah. Možná spekulace nad výše zmíněnou otázkou by se dala odůvodnit jednou zásadní skutečností. Ekonomická situace občanů České republiky není na úrovni, na níž by se chtěli občané České republiky nacházet, mnohdy hodnotí občané svoji situaci jako nanejvýše tíživou a jednou z příčin tohoto stavu vidí v nezaměstnanosti. Na otázku, zda cizinci berou práci českým občanům (Otázka č. 11) odpovědělo 117 dotazovaných respondentů, tedy 55,7 %, ANO, cizinci berou práci českým občanům. Zbylých 70 dotazovaných, což činí 33,3 %, odpovědělo NE, cizinci neberou práci českým občanům a 23 respondenti, což představuje 11,0 %, zvolili odpověď NEVÍM, nejsme si jisti, zda cizinci berou práci Čechům. Počet 117 dotazovaných z 210 je poměrně vysoké číslo, když bereme v potaz, že se jedná o více jak jednu polovinu všech respondentů. Z toho pak jasně vyplývá i výše uvedený negativní postoj českých občanů vůči cizincům, kteří shledávají v nezaměstnanosti příčinu své tíživé situace. Na druhou stranu na otázku, zda jsou čeští občané ochotni vykonávat stejnou práci jako cizinci (Otázka č. 12) odpověděl 121 respondent, tedy 57,6 %, že nejsou ochotni vykonávat stejnou práci. Zbylých 89 dotazovaných, což představuje 42,4 %, je ochotno vykonávat podřadnější práce, které cizinci nejčastěji zastávají. Z těchto odpovědí jasně vyplývá stereotypní představa, že cizinci berou českým občanům práci, avšak vzhledem k tomu, že čeští občané by nebyli ochotni stejnou práci vykonávat, je tento pohled neopodstatněný. Pravdou však zůstává, že cizinci, zejména pak cizinci ze třetích zemí, do České republiky přijíždějí výhradně za prací. České zákony cizincům umožňují bezproblémový vstup na trh práce, tím se pro tyto cizince stává česká země rájem.

V předchozí kapitole „Integrace a s ní spojené problémy“ se uvádí, že 217 867 cizinců, což představuje 70,1 %, je hlášeno na ÚP a zbytek 93 054 cizinců, to jest 29,9 %, jsou OSVČ. Proto není překvapivé, když 136 dotazovaných respondentů, což činí 64,8 %, uvedlo, že by se cizincům měl ztížit přístup na trh práce (Otázka č. 13). Cizinci mnohdy využívají (zneužívají) českých zákonů a české solidarity. Podrobněji se této problematice věnuje kapitola „Národnostní menšiny v kontextu českého práva“, kdy se bakalářská práce zaobírá českým právem a mezerami v českém právním systému v dané oblasti.

4.3 Interpersonální prolnutí a integrace cizinců

Interpersonální vztah je pojem, který pod sebou skrývá specifické spojení mezi lidmi. Bez určitého vztahu ke druhému člověku rozvinutá komunikace nikdy nevznikne. Důležitou součástí je používání verbálních i neverbálních prostředků. Lidé se svým sdělením vzájemně ovlivňují, komunikují a jsou hybateli událostí.[55] Bylo by zcela nemožné, aby interpersonální komunikace mezi lidmi nebyla, jelikož, jak ve své publikaci *„Sociální psychologie"* uvádějí Ivan Slaměník a Jozef Výrost, vždy nějaké vztahy mezi lidmi existují. I mezi cizincem, hledajícím cestu, a občanem, který mu radí, se vždy vytvoří určitý vztah. S lidmi, kteří nám nejsou blízcí, jednáme de facto dle formálních pravidel.[56]

Pokud interpersonální komunikace mezi minoritní a majoritní společností není nebo nevznikne, měly by začít působit různé organizace, které pomáhají cizincům se integrovat do majoritní společnosti. Seznam neziskových organizací, které se věnují cizincům, je uveden v Příloze č. III. Znají čeští občané integrační problematiku? V předchozí kapitole „Integrace a s ní spojené problémy" bylo zjišťováno, jak se integrační proces dá zhodnotit a v jakých směrech probíhá. Nyní se práce zaměří na postoje českého obyvatelstva k integraci a integrační problematice.

V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že 174 dotazovaní, čili 82,9 %, se žádným způsobem nezajímají o integrační problematiku v České republice (Otázka č. 10). Ostatních 36 respondentů, tj. 17,1 %, uvedlo, že o dané problematice mají částečné povědomí. Pravdou však zůstává, že obyvatelé České republiky neznají integrační problematiku, ale sami hodnotí, zda se cizinec dokáže integrovat do České společnosti (Otázka č. 16).

Na celkovém povědomí o migrační a integrační problematice obyvatel má v mnoha ohledech zásluhu i stát. Jeho úkolem je informovat širší spektrum obyvatel o různých problematických fenoménech ve státě. Týká se to i migrační a integrační problematiky. Zde ale jeho schopnost informovat zcela ztrácí na intenzitě. Uvedli to i dotazovaní respondenti, kteří odpovídali na otázku, zda se Česká republika dostatečně věnuje migrační a integrační problematice (Otázka č. 21). 40 respondentů, tedy 19,0 %, odpovědělo ANO, Česká republika se dostatečně věnuje této problematice, dalších 79 respondentů, což činí 37,6 %, odpovědělo NE, Česká republika se dostatečně

[55] POSIT. *Komunikace 1 - Metodický materiál část první: Interpersonální komunikace* [online]. 2009 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://posit.upol.cz/materials/komunikace-1.pdf>.
[56] VÝROST, Jozef. *Sociální psychologie*. Praha, 2008, s. 404.

nevěnuje této problematice a 91 respondent, tedy 43,3 %, zvolil odpověď NEVÍM, zda se Česká republika dostatečně věnuje této problematice.

Prostřednictvím masmedií k nám občanům přicházejí různé zprávy o problémech s cizinci, ale tyto zprávy předkládají převážně negativní pohled. Na otázku, zda se cizinci podílejí na nárůstu kriminality v České republice (Otázka č. 15), odpověděl 171 dotazovaný, tj. 81,4 %, že ANO, cizinci se podílejí na nárůstu kriminality. Zbylých 39 respondentů, tedy 18,6%, odpovědělo, že NE. Podle statistických údajů vydaných Ministerstvem vnitra České republiky ke dni 31. 12. 2011 spáchalo 9 346 cizinců trestný čin, což představuje 6,9 % z celkového počtu všech trestných činů. Za sledované období 2010 – 2011 byl zaznamenán meziroční nárůst pachatelů s trestnou činností o více jak 1 969 trestně stíhaných osob.[57] Souhrnný přehled vývoje trestné činnosti v České republice je uveden v Příloze č. IV – Stíhané, obžalované a odsouzené osoby podle státního občanství od roku 2008 do roku 2011.

S kriminalitou cizinců úzce souvisí i působnost neziskových organizací v závislosti na integračním procesu. Pokud stát zanedbává své povinnosti informovat a pomáhat cizincům, neziskové organizace by měly převzít jeho povinnosti. Jejich úkolem je v cizinci vzbudit zájem o integraci a realizaci kontaktů s majoritní společností. Pokud hovoříme o spolcích zabývajících se prací s cizinci, víme vůbec, jaké spolky jsou v tomto ohledu ty nejspolehlivější, a známe je? 191 dotazovaný respondent, tedy 91,0 %, volil nejčastěji odpověď, že nevědí, jaké spolky se věnují práci s cizinci (Otázka č. 17). Pouhých 19 respondentů, což činí 9 %, zajímajících se o integrační problematiku, uvedlo 5 nejznámějších neziskových organizací věnujících se cizincům. Uváděli společnosti jako je: UNHCR (Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky), Amnesty International Česká republika, La Strada, IOM (Integnational organization for migration), OSCE (Organization for Security and Cooperation in Europe), Slovo 21 a jiné. Na otázku, zda jsou spolky pracující s cizinci spolehlivé (Otázka č. 18), odpovědělo 148 respondentů, tj. 70,5 %, že netuší, zda spolky pracující s cizinci pracují spolehlivě. 21 dotazovaný respondent, což představuje 10 %, uvedl, že spolky pracující s cizinci pracují spolehlivě. 41 účastník ankety, tedy 19,5 %, uvedl, že spolky nepracují spolehlivě. Dlouholetá působnost výše zmiňovaných neziskových organizací ve světě však ukazuje, že spolky s dlouholetou působností mají větší zkušenosti a umí lépe spolupracovat s cizinci. Naproti tomu stojí spolky, které

[57] MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Zpráva o situaci: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2010 (ve srovnání s rokem 2009)* [online]. 2011 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/pocet-registrovanych-trestnych-cinu-byl-v-lonskem-roce-nejnizsi-za-19-let.aspx>.

byly založeny pouze za účelem zisku a pracují jen pod hlavičkou neziskových organizací. Pokud by měly být stanoveny vhodné ukazatele pro zjištění schopnosti pomoci, jednalo by se o následující ukazatele: délka působnosti spolku, počet klientů za rok, počet vyřešených problémů, působnost ve světě, kooperace s jinými společnostmi, které se také věnují cizincům a v neposlední řadě také reference od spokojených – nespokojených klientů, kteří se obrátili na danou společnost s problémem.

Nejen na spolcích pracujících s cizinci záleží, jak se cizinec dokáže integrovat do majoritní společnosti. I ochota nás občanů má zásadní vliv na integraci cizinců. Uměli bychom pomoci cizincům s jejich integrací? Více jak dvě třetiny (158 respondentů; 75,2 %) dotazovaných respondentů by nevěděly, jak cizincům pomoci. Pouze 52 účastníci, tj. 24,8 %, by se pokusili pomoci cizincům (Otázka č. 20). Toto zjištění můžeme jistě považovat za značně alarmující.

Hlavní příčinou diference mezi Čechem a cizincem je neinformovanost a neochota poznávat jiné kultury než je ta česká. Určitá skepse k cizí kultuře zastiňuje pohled na danou věc.[58] Pokud bychom byli lépe informováni a sami bychom se pokusili najít společná řešení, určitá naděje na příznivější vztahy mezi cizinci s českými obyvateli by tu jistě byla. Pravdou zůstává, že čeho je moc, tak toho je příliš. Pokud by byla správně a jednoznačně stanovena pravidla vzájemného soužití, která nelze překročit, možná by bylo více pozitivnějších zpráv o tom, jak česká společnost přijímá cizince. V dnešní době je tomu spíše naopak a integrační proces probíhá dosti živelně, což přináší již výše zmiňovaná rizika. Cizinci využívají české solidarity a zároveň zneužívají naší tzv. dobroty. Pokud cizinecká legislativa neprojde určitou změnou, vztahy mezi minoritní a majoritní společností dále budou přerůstat v nepokoje až k rasové nesnášenlivosti. Podrobnější analýzu této problematiky přináší následující část práce.

[58] PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: teorie, praxe, výzkum*. Praha, 2001, s. 126-127.

5 SUMA SUMARUM – CIZINCI V ČÍSLECH

Dříve, než následující kapitola bude rozebírat problematiku cizinců celkem a cizinců ze třetích zemí na legislativní úrovni, bude se tato kapitola věnovat rusky mluvícím cizincům v číslech a komplexnímu vyhodnocení rusky mluvících cizinců žádajících o dlouhodobý či trvalý pobyt na území České republiky. Důležitou součástí každé kvalitní práce má být sumarizace statistických údajů, které dokáží danou věc popsat mnohem lépe než teoretický výklad.

5.1 Statistické ukazatele ekonomické aktivity cizinců na území České republiky za rok 2011

Ministerstvo vnitra České republiky evidovalo ve svém informačním systému CIS 403 709 cizinců ke dni 31. 12. 2011. Z celkového počtu evidovaných cizinců bylo 198 675 cizinců v rámci klasifikace trvalého pobytu a 205 034 cizinci v rámci klasifikace přechodného a dlouhodobého pobytu. V předchozím roce 2010 Ministerstvo vnitra České republiky ve svém informačním systému evidovalo 382 117 cizinců, což činí meziročním pokles o 21 592 cizince. Tento výrazný pokles je dočasně zapříčiněn dobou řešení jednotlivých žádostí cizinců, kteří na území České republiky pobývají se statusem „žadatel“. Z tohoto důvodu cizinci se statusem „žadatel“ nemohou být zařazeni do celkové statistiky cizinců pobývajících na území České republiky.[59]

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra České republiky evidovalo ke konci roku 2011 217 862 cizince s platným povolením k zaměstnání, informačních karet, zelených karet, modrých karet a cizinců nepotřebujících povolení k zaměstnání. Z uvedených dokladů bylo za rok 2011 vydáno o 2 495 dokladů více než v roce 2010. Největší zastoupení v ekonomické aktivitě cizinců na území České republiky mají příslušníci Slovenska s počtem 106 425 osob, Ukrajiny - 35 250 osob, Polska - 19 718 osob a jiní. Cizinci ze třetích zemí tvoří 20 % všech cizinců aktivně se podílející na ekonomické prosperitě České republiky. Tradičně

[59] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

největší zastoupení mají cizinci z Ruska – 3 931 osoba, Mongolska – 2 827 osob, Vietnamu – 2 776 osob a Moldavska – 2 643 osoby.[60]

Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo k 31. 12. 2011 93 059 cizinců – cizinců podnikatelů se 105 119 živnostmi. Oproti roku 2010 se na Živnostenském úřadě zaregistrovalo o 2 076 cizinců více s nárůstem 3 690 živnostmi. Tento nárůst byl zapříčiněn ekonomickou krizí, která započala Americkou hypoteční krizí v roce 2007, a následné finanční krizi, která přišla na podzim roku 2008. Dopady finanční krize v České republice se projevily v hromadném propouštění v průmyslových odvětvích.[61] Mnoho cizinců vlivem finanční krize a zpřísňování podmínek změnili účel pobytu ze zaměstnání na podnikání. Tradičně nejpočetnějšími skupinami cizinců – cizinců podnikatelů jsou cizinci z Ukrajiny s počtem 33 700 osob, Vietnamu – 29 369 osob a Slovenska – 11 406 osob.[62]

5.2 Statistické ukazatele pobytů cizinců na území České republiky

Jak již bylo zmíněno v předchozí podkapitole, celkový počet žijících cizinců na území České republiky se v roce 2011 pohyboval počtem 403 709 cizinců, přičemž přes Českou republiku v mezinárodním tranzitním prostoru bylo odbaveno přes 6,5 milionu osob. Zhruba 359 osobám byl dle § 9 zákona o pobytu cizinců zakázán vstup na české území. V předchozím roce 2010 byl 333 cizincům zakázán vstup na české území, což v meziročním podílu činí nárůst 7,8 % zákazu vstupu na území.[63] Nejčastěji se jednalo o příslušníky z Ruska, Turecka, Mongolska, Ukrajiny a další uprchlíky, kteří neměli či nedisponovali platným vízem.

Zastupitelské úřady České republiky přijaly v roce 2011 590 813 žádostí o vízum a 567 443 žádostem víza zastupitelské úřady udělily. V roce 2010 Zastupitelské

[60] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[61] UNIHOST: Sdružení podnikatelů v pohostinství, stravovacích a ubytovacích službách ČR. *Hospodářská krize v ČR* [online]. 2008 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.unihostostrava.cz/www/cz/aktuality/hospodarska-krize-v-cr/>.

[62] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[63] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *INVENTURA II: Ministerstvo zahraničních věcí: Přehled aktivit Ministerstva zahraničních věcí* [online]. 2011 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.top09.cz/proc-nas-volit/reformy/inventura-ii-ministerstvo-zahranicnich-veci-9126.html>.

úřady České republiky přijaly 549 651 žádost o vízum, což představuje v meziročním podílu nárůst o 7,5 %.[64]

Vstup, pobyt a vycestování cizinců na území České republiky je v koordinaci již zmíněného Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničích věcí a Policie České republiky. Cizinec na území České republiky může pobývat přechodně, dlouhodobě či trvale. Důvody k udělení a neudělení dlouhodobého víza nebo jiného povolení k pobytu jsou vymezeny v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů[65]. Ministerstvo zahraničních věcí rozhoduje o udělení krátkodobého víza, tj. víza o pobytu do 90 dnů nařízením Evropského parlamentu a Rady Evropského společenství č. 810/2009 Sb., o kodexu Společenství o vízech.[66] Odbor cizinecké policie rozhoduje o prodloužení doby pobytu na krátkodobé vízum a ředitelství služby cizinecké policie rozhoduje o udělení krátkodobého víza na hraničním přechodu.[67]

Od 1. 1. 2011 avšak došlo k výrazným změnám, kdy v platnost přišla novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Vlivem změny zákona došlo k přesunutí působnosti v některých zásadních oblastech na Ministerstvo vnitra České republiky – odbor azylové a migrační politiky (OAMP). Do působnosti ministerstva nově spadá rozhodování a udělování dlouhodobého víza nad 90 dnů a dlouhodobé pobyty u občanů třetích zemí a agenda přechodných pobytů u občanů EU a jejich rodinných příslušníků. Agenda trvalých pobytů byla přenesena na Ministerstvo vnitra České republiky již dříve, tj. od 1. 1. 2009.[68]

Od převzetí některých působností Ministerstvo vnitra evidovalo za rok 2011 více jak 479 673 žádosti o krátkodobá víza a 9 134 žádosti o dlouhodobý pobyt. Nejvíce žádostí podávali příslušníci z Ruska, Ukrajiny, Turecka a Spojených států amerických. Ve více jak v 95 % správní orgán Ministerstva vnitra vyhověl žadatelům v žádosti

[64] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[65] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

[66] NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) ze dne 13. července 2009 č. 810/2009: o kodexu Společenství o vízech. [online]. 2009 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: < http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:243:0001:0001:CS:PDF>.

[67] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012*. Praha, 2012, 20 s.

[68] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012*. Praha, 2012, 20 s.

o krátkodobé vízum, a ve více než v 60 % správní orgán Ministerstva vnitra vyhověl žadatelům v žádosti o dlouhodobé vízum.[69]

Cizinci, kteří chtějí na území České republiky pobývat více jak 90 dnů, mohou správnímu orgánu Ministerstva vnitra podat žádost o dlouhodobý pobyt. Takovýchto žádostí o dlouhodobý pobyt Ministerstvo vnitra evidovalo na konci roku 2011 13 711 s největším počtem žadatelů z Ukrajiny – 3 134, Ruska – 2 804 a Vietnamu – 1 659. 40,5 % žadatelům byla žádost schválena a dlouhodobý pobyt jim byl povolen. Téhož roku na správní orgány Ministerstva vnitra České republiky byly podány žádosti o prodloužení dlouhodobého pobytu na území České republiky. Od žadatelů náběrní pracovníci přijali celkem 65 118 žádostí o prodloužení dlouhodobého pobytu a 11 376 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu. Rozhodčí pracovníci správních orgánů Ministerstva vnitra České republiky rozhodli ve více než v 50 %, že žádost o prodloužení dlouhodobého pobytu schvalují. Nejvíce žadatelů o prodloužení dlouhodobého pobytu bylo z Ukrajiny, kde správní orgány přijaly žádosti od 30 276 žadatelů (15 631 žádost schválena), dále pak z Vietnamu – 10 124 žadatelé (5 784 žádosti schváleny) a Ruska – 7 772 žadatelé (2 480 žádostí schváleno). V žádostech o změnu účelu dlouhodobého pobytu rozhodčí pracovníci vyhověli zhruba 44 % žadatelů. I v těchto žádostech se nejpočetnějšími žadateli stali žadatelé z Ukrajiny – 8 622 žadatelé, Ruska – 519 žadatelů a Vietnamu – 453 žadatelé.[70]

Nejen cizinci ze třetích zemí podávají správním orgánům Ministerstva vnitra České republiky žádosti. Vedle cizinců ze třetích zemí stojí i občané EU, kteří žádají správní orgány o vydání potvrzení o přechodném pobytu a udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. K 31. 12. 2011 Ministerstvo vnitra České republiky evidovalo 12 527 žádostí o vydání potvrzení o přechodném pobytu a 3 050 žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Nejčastějšími žadateli v kategorii o vydání potvrzení o přechodném pobytu se stali žadatelé ze Slovenska s 5 987 žádostmi (vydána 4 909 potvrzení), Německa s 2 028 žádostmi (vydáno 1 521 potvrzení) a Polska s 832 žádostmi (vydáno 683 potvrzení). V kategorii žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU se stala nejpočetnější skupina

[69] MIGRACEONLINE.CZ. *Přehled dat o vydávání dlouhodobých víz a pobytů v letech 2007-2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2349874>.

[70] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

žadatelů z Ukrajiny s 859 žádostmi – (uděleno 401 povolení), Ruska s 289 žádostmi (udělena 153 povolení) a Spojených států amerických s 239 žádostmi (uděleno 160 povolení).[71]

K předposlední přenesené působnosti Ministerstva vnitra České republiky patří i povolení žádosti o trvalý pobyt. Ve sledovaném období roku 2011 náběrní pracovníci přijali 16 271 žádost. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali sami státní příslušníci Ukrajiny celkem 6 930 žádostí (uděleno 3 818 povolení), Slovenska – 2 717 žádostí (uděleno 2 257 povolení) a Vietnamu – 1 531 žádost (udělena 1 033 povolení).[72]

5.3 Cizinec je našinec

V předchozí části bakalářské práce „Cizinec versus občan České republiky“ byly využity výsledky výzkumu pro zjištění postojů českého obyvatelstva vůči cizincům migrujícím na území České republiky. Dotazovaní čeští respondenti odpovídali na sérii otázek zaměřených na jejich postoje vůči cizincům. Jedna z otázek se respondentů tázala, zda si myslí, že je dobré, aby vrcholem integračního procesu cizince, žijícího na území České republiky, bylo získání českého občanství (otázka č. 24). Odpovědi respondentů byly skoro ve stejném poměru. 73 dotazovaní respondenti, což činí 34,8 %, odpověděli, že souhlasí s tím, že vrchol integrace cizince má být zakončen získáním českého státního občanství. Dalších 66 respondentů, tj. 31,4 %, nesouhlasí s názorem, aby vrcholem integrace cizince bylo získání českého státního občanství a 71 respondent, tedy 33,8 %, nad tímto problém nehodlá ztrácet čas.[73] Pravdou však zůstává, že vrcholem integrace cizince je získání českého státního občanství s tím, že se plně integruje do majoritní české společnosti. Plně znamená, že přijme všechny kulturní a jazykové zvyklosti, zapojí se do ekonomické prosperity majoritní české společnosti a nebude vykonávat nelegální činnost, která je v rozporu se zákonem. Pokud tyto podmínky cizinec náležitě splní, neměl by být majoritní skupinou obyvatel nijak utiskován.

[71] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[72] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[73] Vlastní zdroj.

Jak je to tedy se získáním státního občanství? Ministerstvo vnitra České republiky může, nikoliv musí, státní občanství na žádost udělit pouze osobě (cizinci nebo osobě bez státního občanství), která splňuje zákonem č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů stanovené podmínky:[74]

1. má na území České republiky ke dni podání žádosti po dobu nejméně pěti let povolen trvalý pobyt a po tuto dobu se zde převážně zdržuje,
2. prokáže, že nabytím státního občanství České republiky pozbude svého dosavadního občanství, nebo prokáže, že pozbyla svého dosavadního občanství, nejde-li o osobu bez státního občanství nebo osobu s přiznaným postavením uprchlíka; doklad o pozbytí dosavadního státního občanství se obstarává až poté, co Ministerstvo vnitra vydá žadateli tzv. příslib udělení státního občanství České republiky,
3. nebyla v posledních pěti letech odsouzena pro úmyslný trestný čin (prokazuje se výpisem z rejstříku trestů v České republice, výpis z rejstříku trestů žadatele si Ministerstvo vnitra obstarává formou dálkového přístupu podle zvláštního právního předpisu, nepředkládá jej žadatel),
4. prokáže pohovorem před příslušným úřadem znalost českého jazyka (nevztahuje se na žadatele, který je nebo byl státním občanem Slovenské republiky),
5. plní povinnosti vyplývající z ustanovení zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt a vstup cizinců na území České republiky (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a povinnosti vyplývající ze zvláštních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, daně, odvody a poplatky.

V sledovaném období roku 2011 byla udělena Ministerstvem vnitra České republiky celkem 1 414 státní občanství cizincům žádajícím o státní občanství. Nejčastějšími žadateli o státní občanství byli žadatelé z Ukrajiny s počtem 500 osob,

[74] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Udělení státního občanství České republiky* [online]. 2011 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>.

Polska – 198 osob a Vietnamu – 86 osob. Udělením či prohlášením nabylo státní občanství České republiky 378 slovenských občanů. [75]

K plné integraci cizince tedy patří udělení státního občanství. Cizinec v den slibu nabývá čestné státní občanství a je zplnohodnotněna jeho integrace do majoritní společnosti.

5.4 Cizinec a jeho nelegální činnost

Cizinci pobývající na českém území se mnohdy dostávají do rozporu se zákony nastavenými Českou republikou. Ať se jedná o menší trestné přestupky nebo velmi závažné trestné činy, je zapotřebí tyto cizince dle platných zákonů potrestat.

Kontrolní činnost nad cizinci provádí různé kontrolní útvary, které se snaží nelegální činnost cizinců odhalit. Pilířovým kontrolním útvarem pro kontrolu cizinců se stala Služba cizinecké policie – Policie České republiky, která ve sledovaném období roku 2011 realizovala hrubým odhadem 170 000 pobytových kontrol, a to samostatně či ve spolupráci s ostatními kontrolními orgány. Nejčastěji byly prováděny kontroly v předem vytipovaných objektech, vlakových spojích a v předem naplánovaných akcích orientovaných na přístupové komunikace ke státním hranicím s cílem zamezit a předcházet nelegální migraci. Kontrolní odbory cizinecké policie v roce 2011 řešily 24 444 přestupky a správní delikty. V porovnání s předchozím rokem 2010 je zaznamenán pokles v meziročním poměru o 9 247 přestupků a správních deliktů, tedy pokles o 27,4 %. Celkem se od cizinců v blokových pokutách vybralo cca. 17 milionů korun. Nejvíce přestupků a správních deliktů spáchali příslušníci z Ukrajiny s počtem 6 671 přestupek, Vietnamu – 3 463 přestupky a Slovenska – 1 918 přestupků.

Vedle Služby cizinecké police Policie České republiky a kontrolní útvar úřadu práce – Krajská pobočka Úřadu práce České republiky za rok 2011 učinily 13 492 kontroly na dodržování zákona o zaměstnanosti. Pracovníci kontrolního úřadu zkontrolovali 665 zaměstnavatelů zaměstnávající cizince. Společně s pracovníky kontrolního úřadu krajské pobočky úřadu práce se na těchto kontrolách podíleli i pracovníci inspektorátu práce, kteří učinili 294 účasti, dále pak pracovníci Služby cizinecké policie – Policie České republiky s 234 účastmi a pracovníci celního úřadu s 91 účastí. Při těchto kontrolách byli zkontrolováni 2 714 cizinci. Ve více jak 1 487

[75] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

případech došlo k porušení zákona o zaměstnanosti. Nejčastěji se jednalo o porušení ustanovení § 89 zákona o zaměstnanosti – cizinec neměl platné povolení k zaměstnání, platné povolení k pobytu nebo zelenou/modrou kartu. Za zjištěná porušení zákona byly uděleny pracovníky krajské pobočky úřadu práce 104 pokuty. Dále se jednalo o porušení § 87 zákona o zaměstnání, kdy zaměstnavatel nesplnil svou informační povinnost vůči krajské pobočce úřadu práce. Celkem tedy bylo sankciováno 238 zaměstnavatelů v celkové částce 1 102 050,- Kč. Celkem v oblastních kontrolách pracovníci kontrolních výborů uložili 355 pokut v celkové částce 8 905 205,- Kč.[76]

Další nejdůležitější složkou pro kontrolu nelegální činnosti cizinců je Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování – ÚOOZ. Tento kontrolní útvar řeší problematiku nucené práce a jiných forem vykořisťování. Za sledované období bylo ÚOOZ potvrzeno, že docházelo k pracovnímu vykořisťování osob.[77] Pachatelé, kteří se účastnili nelegální činnosti, byli šetřeni a stíháni pro trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. a) nebo odst. 4 písm. c) trestního zákoníku.[78] Vždy se jednalo o pachatele v organizovaných skupinách působících většinou v několika státech.

Nejen v nelegální činnosti nucené práce a jiných forem vykořisťování cizinci těžce porušují zákony České republiky. Celní úřady samostatně či v součinnosti s jinými orgány státní správy provedly 1 752 kontroly pro dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti, z čehož v 702 případech bylo konstatováno, že došlo k porušení zákona o zaměstnanosti. Z celkového počtu prováděných kontrol bylo pracovníky celního úřadu zkontrolováno přes 4 520 cizinců, přičemž u 1 229 osob kontrolní pracovníci shledali důvodné podezření z výkonu nelegální práce dle § 5 zákona o zaměstnání a v 71 případě kontrolovaných cizinců vzniklo podezření na porušení zákona o pobytu cizinců. Nejčastějšími kontrolami byly kontroly v oblasti výrobků, které podléhají spotřebitelské dani – tabákové výrobky, lihoviny. V kategorii kontrol podléhající spotřební dani, tabákové výrobky, bylo zjištěno, že v 529 případech došlo k možnému porušení právních předpisů. Cizinci se podíleli v této kategorii více

[76] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[77] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[78] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON: ZÁKON ze dne 8. ledna 2009 č. 40/2009 Sb. In: *TRESTNÍ ZÁKONÍK*. [online]. 2011 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=1&idBiblio=68040&fulltext=&nr=40~2F2009&part=&name=&rpp=100#local-content.>

jak 43 %. V kategorii kontrol podléhajících spotřební dani, lihoviny, bylo kontrolními pracovníky zjištěno, že v 731 případě došlo k možnému porušení právních předpisů. V této kategorii kontrol podléhající spotřební dani se cizinci podíleli na možném porušení právních předpisů ve více jak v 57 %. Kontrolní pracovníci celního úřadu během kontrol zkontrolovali i stánkové projede, kde v osmi případech zjistili, že vietnamští státní příslušníci nelegálně zadržovali omamné a psychotropní látky ve větším množství než je povoleno.[79] Celkem tedy bylo zadrženo 55,59 g pervitinu (povolené množství na jednu osobu jsou 2 g) a 508, 3 g marihuany (povolené množství na jednu osobu je 15 g sušiny).[80]

V rámci trestné činnosti cizinců bylo v roce 2011 objasněno více jak 9 346 trestných činů, na kterých se podíleli cizinci. Z celkového počtu všech objasněných trestných činů bylo 6,9 % podílu cizinců. Oproti roku 2010 se podíl trestných činů cizinců na celkovém počtu trestných činů zvýšil o 0,2 %. Z uvedených objasněných trestných činů byli 7 473 cizinci trestně stíháni. V roce 2010 bylo 7 377 cizinců trestně stíháno. Meziroční podíl počtu všech trestně stíhaných osob s podílem počtu trestně stíhaných cizinců nepatrně klesl z 6,6 % na 6,5 %. Nejvíce trestně stíhanými cizinci se stali příslušníci ze Slovenska s počtem 3 070 trestně stíhaných osob, Ukrajiny – 1 101 trestně stíhaná osoba a Vietnamu – 814 trestně stíhané osoby. Dále lze jednoznačně konstatovat, že cizinci podle druhu kriminality v roce 2011 spáchali ve čtyřech kategoriích nejvíce trestních skutků.

Například v kategorii majetkové kriminality 1 674 cizinci spáchali trestní skutek. V této kategorii byl zaznamenán meziroční pokles o 11,3 %. V kategorii hospodářské kriminality a násilné kriminality evidovala Policie České republiky v roce 2001 993 trestně stíhaných cizinců, což je o 18,4 % více než bylo v roce 2010. Mravnostní kriminalita zaznamenala stejné zastoupení trestné činnosti jak v roce 2010 tak i v roce 2011. Celkem byl v této kategorii 101 cizinec trestně stíhaných.[81]

---

[79] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

[80] ČESKÁ REPUBLIKA. NAŘÍZENÍ VLÁDY ze dne 14. prosince 2009 č. 467/2009 Sb.: kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů Sb. In: *TRESTNÍ ZÁKONÍK*. [online]. 2011 [cit. 2012-10-29] 2009. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=1&idBiblio=68040&fulltext=&nr=40~2F2009&part=&name=&rpp=100#local-content>.

[81] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

Ministerstvo spravedlnosti na konci roku 2011 evidovalo 4 853 cizince pravomocně odsouzené k odnětí svobody. V meziročním podílu byl zjištěn nárůst počtu pravomocně odsouzených cizinců o 55 osob.[82] Na celkovém podílu pravomocně odsouzených roku 2010 a roku 2011 nebyly shledány výrazné změny. Celková hodnota se pohybovala na hodnotě 6,9 %. Zmíněný podíl koresponduje s podílem cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob ve sledovaném roce. Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (2 014 osoby), Ukrajiny (754 osoby) a Vietnamu (558 osob).[83]

Suma sumárum, cizinci legálně žijící na území České republiky představují 4 %, což činí 434 153 cizince, ze všech legálně žijících obyvatel v České republice. Přes tranzitní letištní prostor ročně projde více jak 6,5 milionu osob cestujících v obou směrech. Z těchto důvodů je dobré, aby migrační toky byly správně korigovány a hlídány. Jak již bylo zmíněno, koordinaci ve všech vydávaných povoleních k pobytu má Ministerstvo vnitra České republiky společně s Ministerstvem zahraničních věcí. Především pak na Ministerstvu vnitra leží větší povinnosti, které svými nařízeními musí obhospodařovat tak, aby vše probíhalo bez větších problémů. Sumarizace statistických údajů zhodnotila počty cizinců v číslech a dokreslila celkový obraz dané problematiky. Nejdůležitějším vyhodnocením byla sumarizace kriminality cizinců na našem území. V této části byly zpracovány údaje, které poukazují na nelegální činnost cizinců. Následující kapitola „Cizinci v kontextu českého práva“ bude rozebírat legislativní nařízení, která jsou zapotřebí, aby na našem území byl zachován hladký chod migrační a integrační problematiky. V poslední kapitole „Perspektiva do budoucna pro rusky mluvící občany v České republice“ budou navržena opatření, která by měla být v nejbližší době realizována, aby se zamezilo nezákonnému chování cizinců.

[82] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012*. Praha, 2012, 184 s.
[83] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.

6 NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V KONTEXTU ČESKÉHO PRÁVA

Úvod do této kapitoly začne netradičně, a to citátem od francouzského spisovatele Louise Aragona, který pronesl: „*Jsem člověk, jenž nemá klíč od dveří, které neexistují.“* Ani tato bakalářská práce nemá klíč k tomu, aby otevřela dveře do nové a dobré budoucnosti. Podstatou této kapitoly je celkové zhodnocení legislativního postoje České republiky k cizincům ze třetích zemí a závěrečné vyhodnocení anonymního dotazníkového šetření. Proto není divu, že tato kapitola bude zaujímat spíše negativní pohled na legislativu České republiky. Pro mnohé osoby neznalé cizinecké problematiky budou následující výsledky analýz překvapivé, z tohoto důvodu by bylo dobré si uvědomit, že určitý flegmatismus není dobrý. Neexistující dveře nikdy násilím neotevřeme, protože neexistují.

6.1 Právní úprava národnostních menšin

Právní úpravu národnostních menšin lze nalézt v Listině základních práv a svobod, která zaručuje každému základní práva a povinnosti, a to bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní či etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 3 odst. 1)[84] a práva národnostních menšin, kterým se speciálně věnuje v čl. 24 a 25.[85]

Vymezení pojmu národnostní menšina a příslušník národnostní menšiny stanoví zákon 273/2001 Sb.[86], o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů. Konkrétně se jedná o § 2.[87] Znění celého § 2 zákona č. 273/2001 Sb. je uvedeno v Příloze č. V.

[84] ČESKÁ REPUBLIKA. Usnesení předsednictva České národní rady č.2/1993 Sb.: o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. [online]. 1993 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=40453&fulltext=&nr=2~2F1993&part=&name=&rpp=15>.

[85] PELCOVÁ, N. et al. *Multikulturalismus a multikulturní výchova*. Praha, 2009, s. 131.

[86] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon ze dne 10. července 2001 č. 273/2001 Sb.: o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů. [online]. 2001 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=51548&fulltext=&nr=273~2F2001&part=&name=&rpp=>.

[87] PELCOVÁ, N. et al. *Multikulturalismus a multikulturní výchova*. Praha, 2009, s. 131.

6.2 Právní forma pobytu cizinců na území České republiky – základní informace

Právní forma pobytu cizinců na území České republiky je zakotvena v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů – dále jen cizinecký zákon.[88]

Schéma č. 2: Možnosti pobytu cizince z třetích zemí na území České republiky[89]

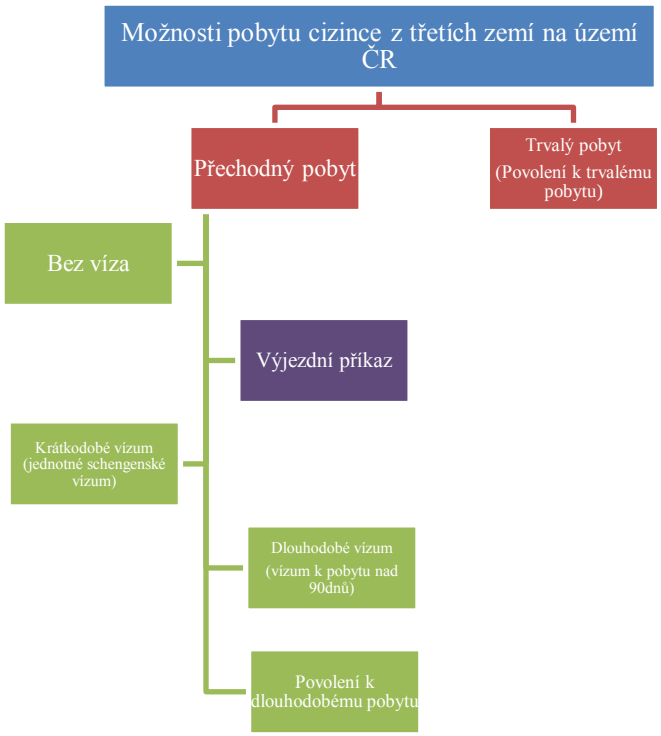

Cizinecký zákon člení cizince na:[90]

- občany EU a jejich rodinné příslušníky,
- státní příslušníky tzv. třetích zemí mimo EU/EHP a mimo Švýcarsko a jiných zemí.

Pobyt cizinců se dále řídí právními předpisy EU/ES. V oblasti vízové se jedná o nařízení Rady Evropského společenství č. 539/2001[91], ve znění pozdějších předpisů,

[88] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.
[89] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 26.
[90] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 26.

které sestaví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít vízum při překroční vnějších hranic, a seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou od vízové povinnosti osvobozeni. Od 21. 12. 2007 Česká republika uplatňuje předpisy schengenského acquis, protože od tohoto data je Česká republika součástí tzv. Schengenského prostoru.

Schéma č. 2. zobrazuje možnosti pobytu cizince z třetích zemí na území České republiky. Jednotlivé možnosti pobytu jsou popsány v následujících podkapitolách.

6.2.1 Přechodný pobyt cizinců na území České republiky / Schengenu

- **Krátkodobý pobyt – do 90 dnů**

Státy v Schengenském prostoru, které jsou členy EU s výjimkou Velké Británie, Irska, Kypru, Bulharska a Rumunska, určily podmínky pro vstup a krátkodobé pobyty na společném území.

- Pobyt cizinců třetích zemí na území České republiky / Schengenu bez víza

Na území České republiky / Schengenu mohou bez víza pobývat cizinci třetích zemí, jenž jsou podle nařízení Rady ES č. 539/2001 uvedeni v tzv. bílém seznamu.[92] Ilustrativní seznam států je uveden v Příloze č. VI – Přehled přechodného pobytu cizince na území České republiky bez víza. Dohodou o bezvízovém styku je bezvízový pobyt uvedených cizinců omezen tak, že se nevztahuje na pobyty za účelem výdělečné činnosti.

Cizinci osvobození od vízové povinnosti mohou na území České republiky nebo jiného státu v Schengenském prostoru pobývat bez víza až 3 měsíce během půl roku ode dne prvního vstupu na území. Další možné příklady pobytů bez víza jsou k nalezení v §18 cizineckého zákona.[93]

---

[91] NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 539/2001 Sb., ze dne 15. března 2001: kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. [online]. 2001 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://www.mzv.cz/file/758945/_539_2001_v2011.pdf>.

[92] NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 539/2001 Sb., ze dne 15. března 2001: kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. [online]. 2001 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://www.mzv.cz/file/758945/_539_2001_v2011.pdf>.

[93] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

- Pobyt cizinců na území České republiky / Schengenu na krátkodobá víza

Krátkodobá víza jinak také jednotná schengenská víza jsou udělována či neudělována za podmínky splnění platných právních předpisů ES označovaných jako Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropského společenství č. 810/2009 ze dne 13. 6. 2006 o kodexu Společenství o vízech platný od 5. 4. 2010.[94]

Jednotné schengenské vízum se uděluje pro přejezd přes území členských států nebo pro předpokládané pobyty na tomto území nepřesahující 3 měsíce během jakéhokoliv šestiměsíčního období ode dne prvního vstupu na území nebo pro průjezd přes mezinárodní tranzitní prostory jednoho nebo více letišť členských států za předpokladu, že cizinec splní všechny podmínky pro vstup a pobyt stanovené shora uvedeným nařízením.[95]

- **Dlouhodobý pobyt – nad 90 dnů – dlouhodobé vízum**

Dlouhodobé vízum uděluje Ministerstvo vnitra České republiky na žádost cizince, který hodlá pobývat na území České republiky za účelem vyžadujícím pobyt na území delší než jsou tři měsíce. Tímto účelem může být: zaměstnání, podnikání, studium nebo výzkum a jiné. Žádost se podává na zastupitelském úřadu České republiky či na MV OAMP podle § 53 cizineckého zákona.[96]

- Zákonem stanovené lhůty na vyřízení žádosti

Zákonem stanovená lhůta pro vyřízení žádosti je 90 dnů ode dne podání žádosti. Ve zvláště složitých případech je tato lhůta posunuta až na 120 dnů ode dne podání žádosti. Pro vyřízení žádosti o dlouhodobé vízum za účelem studia, výzkumu či pedagogické činnosti je stanovena lhůta 60 dnů ode dne podání žádosti. Lhůta žádosti o udělení víza za účelem strpění pobytu na území je 30 dnů. Lhůta 60 dnů je také

[94] NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) ze dne 13. července 2009 č. 810/2009: o kodexu Společenství o vízech. [online]. 2009 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: < http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:243:0001:0001:CS:PDF>.
[95] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 15.
[96] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

stanovena pro vyřízení žádosti o udělení diplomatického, zvláštního, dlouhodobého víza za účelem podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu.[97]

V souvislosti se změnou provedenou Nařízením Evropského parlamentu a Rady EU č. 265/2010, kterým se mění Schengenská prováděcí úmluva, se cizinec s platným cestovním dokladem a dlouhodobým vízem může svévolně pohybovat na území ostatních schengenských států, a to po dobu nejvýše tří měsíců během jakéhokoli šestiměsíčního období.[98]

- Povinnost cizince předložit tyto náležitosti k žádosti:[99]

  - cestovní doklad;
  - doklad potvrzující účel pobytu například:
    - **účel pobytu zaměstnání**: cizinec předloží rozhodnutí o povolení k zaměstnání či uvede v žádosti číslo jednací žádosti o vydání povolení k zaměstnání, u kterého ÚP o takové povolení požádal,
    - **účel pobytu podnikání**: cizinec předloží doklad o zápisu do živnostenského, obchodního nebo příslušného rejstříku seznamu či evidence osob podnikajících podle jiných právních předpisů;
  - prostředky k pobytu dle § 13 cizineckého zákona – příslušné uváděné částky jsou odvozovány od existenčního minima stanoveného zákonem č. 110/2006 Sb.;
  - doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území dle § 31 cizineckého zákona;
  - 2 fotografie – to neplatí v případě, pokud cizinec při podávání žádosti prošel (projde) pořízením obrazového záznamu ve stanicích biometrické kontroly.

[97] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

[98] NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 265/2010 ze dne 25. března 2010: kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 562/2006, pokud jde o pohyb osob s dlouhodobým vízem. [online]. 2010 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32010R0265:CS:NOT>.

[99] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 15.

- Na požádání je cizinec povinen předložit:[100]

    - doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad pro posouzení trestní zachovalosti, dle §174 cizineckého zákona, vydaný státem, jehož je cizinec státním občanem,
    - lékařskou zprávu, že cizinec netrpí závažnou nemocí, dle § 31 odst. 5 písm. b) cizineckého zákona.

- **Dlouhodobý pobyt – povolení k dlouhodobému pobytu**

O vydání povolení k dlouhodobému pobytu, dle § 42 cizineckého zákona, je standardně oprávněn požádat cizinec, pokud splňuje následující podmínky:[101]

- na území České republiky pobývá na základě dlouhodobého víza,
- hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 6 měsíců a
- trvá stejný účel pobytu.

➢ Náležitosti vyžadované k žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu

K celkové žádosti podávané cizincem, který na území pobývá na dlouhodobé vízum, jsou vyžadovány stejné náležitosti jako k žádosti o udělení dlouhodobého víza, dle § 46 odst. 1 ve spojení s § 31 odst. 1, resp. §34. Konkrétně se jedná o:[102]

- cestovní doklad,
- doklad prokazující účel pobytu: zaměstnání, podnikání, společné soužití rodiny, rezident jiného členského státu EU, studium a vědecký výzkum,
- prostředky k pobytu na území,
- doklad o zajištění ubytování,
- 2 fotografie,
- doklad o cestovním zdravotním pojištění
    - na požádání doklad o zaplacení pojistného uvedeného v dokladu o cestovním zdravotním pojištění

[100] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 18.
[101] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.
[102] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 18.

- lékařskou zprávu, zda cizinec netrpí závažnou nemocí. (o předložení zprávy lze požádat pouze v případě důvodného podezření, že cizinec trpí závažnou nemocí).

6.2.2 Trvalý pobyt

Cizinec s trvalým pobytem na území České republiky má ve většině životních oblastí stejné postavení jako občan České republiky.

- **Povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU, resp. občana České republiky**

Cizinec – občan EU i třetího státu, který je rodinný příslušník občana EU, resp. občana České republiky, v rozsahu uvedeném v § 15a cizineckého zákona zejména pak v rozsahu:[103]

- manžel/manželka,
- rodič, jde-li o občana EU mladšího 21 let, kterého vyživuje a se kterým žije ve společné domácnosti,
- dítě mladší 21 let nebo takové dítě manžela/manželky občana EU a
- nezaopatřený přímý příbuzný ve vzestupné či sestupné linii, takový příbuzný manžela/manželky občana EU,

může Ministerstvo vnitra České republiky požádat o povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Zákonem stanovená lhůta pro vyřízení žádosti je 60 dnů. Udělení trvalého pobytu rodinného příslušníka občana EU, resp. občana České republiky, však není podmíněno pouhým faktorem, že se jedná o rodinného příslušníka, ale musí být splněny další podmínky uvedené v § 87h cizineckého zákona:[104]

[103] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

[104] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

- pět let nepřetržitého přechodného pobytu na území, dle § 87h odst. 1 písm. a, cizineckého zákona či
- dva roky nepřetržitého přechodného pobytu na území, pokud je žadatel nejméně jeden rok rodinným příslušníkem státního občana České republiky, musí být na území České republiky přihlášen k trvalému pobytu.

- Náležitosti žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu občana EU nebo jeho rodinného příslušníka

Náležitosti žádosti stanovuje platný cizinecký zákon přesněji § 87 i cizineckého zákona. Jde o:[105]

- cestovní doklad,
- 2 fotografie,
- doklad o zajištění ubytování,
- a v případě žádosti dle § 87g odst. 1 či § 87h odst. 1 cizineckého zákona doklad potvrzující splnění podmínky těchto ustanovení.

Celé znění § 87g,h cizineckého zákona je uvedeno v příloze č. VII.

- **Trvalý pobyt cizince, který není občanem EU ani jeho rodinným příslušníkem, bez předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky**

Cizinec za určitých podmínek může požádat o trvalý pobyt, aniž by před tím musel pobývat na území České republiky. V těchto případech, vyjma žádosti dle § 66 odst. 1 písm. d) cizineckého zákona, však neexistuje na udělení trvalého pobytu právní nárok. Žádost o trvalý pobyt v těchto případech cizinci podávají na zastupitelském úřadu České republiky v zahraničí. Podmínky, za nichž lze žádost podat na území České republiky Ministerstvu vnitra České republiky jsou upraveny v § 69 cizineckého zákona.[106]

[105] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 18.
[106] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

- Trvalý pobyt cizince, který není občanem EU ani jeho rodinným příslušníkem, podmíněný předchozím nepřetržitým pobytem na území České republiky

„Po pěti letech nepřetržitého pobytu v České republice a na základě víza k pobytu nad 90 dnů / povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec oprávněn požádat o trvalý pobyt.“[107]

- Náležitosti žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu cizince, který není občanem EU či jeho rodinným příslušníkem

Náležitosti žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu cizince stanoví § 70 odst. 2 platného cizineckého zákona. Jedná se o:[108]

- dvě fotografie,
- cestovní doklad a doklad o zajištění ubytování na území,
- doklad potvrzující účel pobytu na území: rodný list, oddací list nebo jiná listina dokládající příbuzenský vztah, doklad o tom, že cizinec byl v minulosti státním občanem České republiky (to platí, jde-li o cizince, který žádá o povolení k trvalému pobytu dle § 68 cizineckého zákona),
- doklad o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území,
- doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestu jako doklad k posouzení trestní zachovalosti vydaný státem, jehož je cizinec státním občanem,
- souhlas rodiče popř. jiného zákonného zástupce nebo poručníka, s trvalým pobytem dítěte na území,
- doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka (doklad se nevyžaduje v případě uvedených v § 70 odst. 5 cizineckého zákona).

[107] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

[108] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*: *Pobyt cizince na území ČR/Schengenu a státní občanství*. Praha, 2011, s. 23-26.

6.3 Pobýt, pobít či pobyt

Předchozí podkapitoly se zabývaly právní úpravou národnostních menšin a právní úpravou o přechodném a trvalém pobytu. Tato podkapitola, pobýt, pobít či pobyt, se věnuje zbývajícím výpovědím anonymního dotazníkového šetření a názorných pravdivých příkladů, jak dokáží cizinci využívat/zneužívat právě české legislativní normy a jak sami sebe trestají za neoprávněné právní postupy.

Dotazovaní respondenti odpovídali na sérii otázek, které byly rozděleny do čtyř okruhů, které měly zmapovat jejich postoj k cizincům a k cizinecké problematice obecně. Na otázku, zda by pro Českou republiku bylo lepší, aby omezila příliv cizinců (Otázka č. 26), 175 dotazovaných respondentů, tedy 83,3 %, uvedlo, že by bylo lepší omezit příliv cizinců na území České republiky. Zbylých 35 dotazovaných respondentů, což činí 16,7 %, konstatovalo, že by měl být zachován systém přílivu cizinců. Záporné hodnocení přílivu cizinců na naše území je především zakotveno ve stále zmiňovaných chybách v legislativě České republiky. Pokud pravidla pro cizince budou řádně nastavena a odstraní se všechny nedostatky, pak by v migraci cizinců na naše území neměl být problém. V opačném případě nás lepší budoucnost nečeká.

Pro názornou ilustraci, kde česká legislativa chybuje, jsou uvedeny příklady č. 1 – Ověření nájemní smlouvy, č. 2 – Sociální příspěvky, č. 3 – Zprostředkovatelé.

Příklad č. 1 – Ověření nájemní smlouvy

Cizinci z třetích zemí, kteří ke své žádosti o dlouhodobém/trvalém pobytu předkládají doklad o zajištění ubytování, nemusí dokládat ověřenou nájemní smlouvu. V obecné rovině by se mělo jednat o doklad, který nabyl právní moci v okamžik, kdy obě strany (nájemce a pronajímatel) podepsali nájemní smlouvu. Podepsáním smlouvy by obě strany stvrdily, že jsou dohodnuty na podmínkách. Kdybychom brali v úvahu skutečnost, že cizinec, který ovládá práci s výpočetní technikou a umí si dohledat informace, může během pár minut zhotovit desítky nájemních smluv, které nebudou nijak kontrolovány. Náběroví úředníci nezjistí, zda daná smlouva je platná či nikoliv.[109]

V tomto případě by bylo dobré, aby měli cizinci ze třetích zemí i občané EU ověřeny nájemní smlouvy příslušným úřadem. Tím by se zamezilo především falsifikaci smluv a také by se předešlo daňovým únikům.

[109] Vlastní zdroj.

Příklad č. 2 – Sociální příspěvky

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů stanovuje systém státní sociální podpory. Zahrnuje tedy dávky, jejichž prostřednictvím stát přispívá rodinám s nezaopatřenými dětmi v případě uznané sociální situace, na jejíž řešení rodina vlastními silami a vlastními prostředky nestačí.

Komu jsou poskytovány dávky? Nárok na dávky má pouze fyzická osoba a s ní společně posuzované osoby, které jsou:[110]

- na území České republiky hlášeny k trvalému pobytu,
- cizinci hlášení k pobytu na území České republiky, a to po uplynutí 365 dní ode dne hlášení k pobytu na území České republiky,
- cizinci mladší než jeden rok, narozené na území České republiky a hlášené k pobytu na území České republiky,
- nezletilými cizinci svěřenými na území České republiky do péče nahrazující péči rodičů nebo do ústavní péče,
- a jiné případy.

Nejpodstatnější a nejdůležitější součástí podmínek pro získání státní sociální podpory je doba trvání pobytu cizince na území České republiky. Záměrně byla vyznačena doba trvání v rozsahu 365 dnů. Po uplynutí této doby má cizinec i bez trvalého pobytu nárok na státní sociální podporu. Avšak skutečnosti nahrávají do karet cizincům, neboť neexistuje kontrolní orgán, který sleduje a kontroluje skutečnou délku pobytu cizince na území České republiky.[111]

Cizinci v průběhu svého pobytu na území České republiky několikrát odcestují, tudíž se jejich skutečná délka pobytu sníží např. na pouhých 275 dnů. Zbylých 90 dnů pobývají cizinci v rodné zemi. Z tohoto důvodu je zapotřebí, aby skutečná délka pobytu cizince na území České republiky byla dostatečně kontrolována. Následně by MPSV s ÚP nemusely vyplácet sociální příspěvky cizincům, kteří nesplnili zákonem stanovenou dobu pobytu.

[110] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 26. května 1995 č. 117/1995 Sb.: o státní sociální podpoře. [online]. 1995 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=117~2F1995&part=&name=&rpp=15#seznam>.

[111] Vlastní zdroj.

Příklad č. 3 - Zprostředkovatelé

Pokud se cizinec rozhodne pobývat na území České republiky, musí počítat s tím, že hostitelská země má určitá pravidla, která musí cizinec dodržovat. Platí to i v již výše uvedeném textu o přechodném či trvalém pobytu. Dlouhou řadu let platí, že neznalost zákona neomlouvá. Někteří cizinci neznající českou legislativu a hlavně český jazyk proto využívají služeb tzv. zprostředkovatelů, kteří za ně vyřizují jednotlivé záležitosti. Tento zprostředkovatelský servis není zdarma a za jejich služby se platí vysoké částky. Obecně platí, že za každou službu musíme zaplatit. Teoreticky platí, že nejlépe uděláme, když si danou věc vyřídíme sami, protože s danou věcí se naučíme pracovat a zbytečně neplýtváme finančními prostředky, se kterými bychom mohli naložit jiným způsobem, jako je vzdělání či sportovní zájmy. Ale pokud se učit nechceme, musíme za to draze platit.

Některé zprostředkovatelské společnosti si za své služby účtují nesmyslné částky, které jsou mnohdy v rámci vyjednávání s dotyčnými orgány zcela zdarma. Z tohoto důvodu se některé zprostředkovatelské společnosti dostávají na hranu zákonného opatření České republiky. Takové zprostředkovatelské společnosti, které překročí zákonnou hranici, ve většině případů nedostávají žádné sankce za porušení zákona. Proč? Protože správní orgán kontrolující daný problém pro nedostatek důkazů zastaví vyšetřování. Dotyčný cizinec, který využívá služeb zprostředkovatelské společnosti, mnohdy ze strachu neuvede celou pravdu či kontrolnímu orgánu zatají, že využil služeb zprostředkovatelské společnosti. Názorná výpověď dotazovaného respondenta dokreslí daný problém.

„ … Já, když jsem přijel sem, tak jsem musel dělat ty papíry, které dělala i moje kamarádka. Neuměl jsem česky a taky jsem nevěděl co mam dělat. Našel jsem si jednu zprostředkovatelkou službu, stala moc a ona ty věci zařídila. Když jsem to říkal kamarádce, kolik jsem jim dal, tak řekla, že za to nikdy neplatila. Tak jsem šel za nima, aby mi vrátili prachy. Oni mi nic nedali a řekli, že to tak bylo. Bylo jich hodně a já se bál. Pak, když jsem ty papíry dělal znova, tak jsem to dělal sám a nic jsem fakt neplatil…“[112]

(Ivan K., muž – 36 let, VŠ, zaměstnanec, úklidový pracovník, Ukrajina, 9 let v ČR)

[112] Vlastní zdroj.

7 PERSPEKTIVA DO BUDOUCNA PRO RUSKY MLUVÍCÍ OBČANY V ČESKÉ REPUBLICE

Předchozí kapitoly se zabývaly integrační politikou a hodnotily sociální proces integrace v závislosti na celkovém pohledu majoritní skupiny obyvatel a na celkovém pohledu údajů ze statistik. V teoretické rovinně byla zhodnocena východiska ruských migrantů a cizinců celkově. Tato kapitola pojednává o možných náročných inovačních procesech, které by mohly ulehčit práci pracovníkům pracujícím s cizinci a především také cizincům z celého světa cestujícím na naše území z jakýchkoli důvodů, protože vyhlídky na lepší budoucnost zajistí optimální podmínky pro níže zmiňované inovace.

7.1 Registr cizinců

V integračním procesu cizince vzniká celá řada povinností, které cizinec musí splnit. Kapitola „Národnostních menšin v kontextu českého práva“ zmiňovala náležitosti, které cizinec musí předložit pracovníku zastupitelského úřadu a MV odboru azylové a migrační politiky – OAMP, aby jeho žádost k dlouhodobému či trvalému pobytu byla přijata a rozhodčím pracovníkem schválena. V tomto okamžiku, kdy cizinci jsou určeny povinnosti, které musí splnit, by měl být v provozu Centrální registr cizinců – CRC či v globálním jazyku nazývaný Central register of foreigner – CSF. Tento centrální registr cizinců by měl za úkol propojit všechna potřebná odvětví ministerstev. Hlavním obhospodařovatelem cizinecké problematiky je Ministerstvo vnitra České republiky ve spolupráci s ostatními ministerstvy zmiňovanými již v předchozích kapitolách. Do dnešního dne nebyla zmiňovaná ministerstva, především pak zastupitelské úřady a OAMP, propojena, aby náběrní a rozhodčí pracovníci OAMPu nemuseli vyzývat každého cizince k doložení povinných sounáležitostí, zde CRC zajistí kompletní potřebné informace. Jak by tento centrální systém měl být dále rozčleněn, by mohlo být předmětem další studie.

7.2 Stanice biometrických údajů

Česká republika od 4. července 2011 vydává průkazy o povolení k pobytu s tzv. biometrickými údaji – zobrazení obličeje a otisky prstů snímané prostřednictvím speciálního technického zařízení. Tato povinnost vyplývá z evropské legislativy a přináší řadu změn pro občany třetích zemí pobývající v České republice na základě dlouhodobého nebo trvalého pobytu. Snímání biometrických údajů slouží k ověření pravosti průkazu o povolení k pobytu a ověření totožnosti jeho držitele. Vždy se jedná o občany třetích zemí, kteří si tento průkaz totožnosti musí nechat zhotovit. Biometrické údaje jsou od 20. 5. 2011 povinnou součástí k získání povolení k pobytu vydávaných členskými státy EU pro státní příslušníky třetích zemí. [113]

Stanice biometrických údajů – BIO se nenachází na všech pracovištích OAMP. Pracoviště Ministerstva vnitra České republiky – OAMP, která disponují BIO, jsou uvedena v Příloze č. VIII. Na stejném pracovišti, na kterém byly cizinci sejmuty biometrické údaje, je následně ve stanovené lhůtě cizinci předán průkaz o povolení k pobytu. Toto pracoviště se může lišit od pracoviště, na kterém cizinec podával příslušnou žádost, respektive na které běžně vyřizuje jiné záležitosti spojené se svým pobytem v České republice.

Protože však ne všechny pracoviště disponují BIO, je zapotřebí, aby na všech pracovištích byly pro zkvalitnění a zrychlení zřízeny již zmiňované BIO.

- Zdlouhavý průběh bez BIO

Náběrný pracovník OAMPu, který nemá na svém pracovišti BIO, musí cizince telefonicky objednat na jiné pracoviště, které BIO disponují a je nejblíže danému náběrovému pracovišti. V případě, že pracovník cizince neobjedná, cizinec je odbavován v běžném pořadí na pracovišti s BIO a pokud není možné cizinci sejmout biometrické údaje z důvodu vytíženosti jednotlivých BIO, je dále objednán na nejbližší možný následující termín. V případě podání žádosti o povolení k dlouhodobému/trvalému pobytu na území České republiky je třeba se osobně dostavit na výzvu Ministerstva vnitra na příslušné pracoviště OAMP za účelem pořízení biometrických údajů a pořízení podpisu určeného pro jeho další digitální zpracování.

[113] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. Praha, 2011, s. 120.

7.3 Jazyková zkouška z českého jazyka pro cizince[114]

K tomu, aby cizinci byla schválena žádost k trvalému pobytu, musí cizinec předložit doklad o vykonání zkoušky z českého jazyka minimálně na úrovni A1. Jakmile by tato povinnost nebyla splněna, cizinci by nemusela být žádost uznána. Ale popravdě, mají tyto jazykové kurzy pro cizince nějaký význam, když stále okolo sebe slyšíme: *„Ja něrozuměť češki“, „Ja něpaněmaju. Ja něznaju“* či nějaké podobné slogany cizinců. Úroveň A1 se jeví jako velmi nízká pro plnohodnotný život v České republice, proto by bylo vhodné zvážit povinnost zkoušky z českého jazyka minimálně na úrovni A2 a pro účely podnikání dokonce B1, aby byl cizinec schopen komunikovat s příslušnými úřady (živnostenský, finanční apod.)

Kurzy českého jazyka pro cizince pořádají jazykové školy, jazykové agentury, některé nestátní neziskové organizace a integrační centra. Existuje celé spektrum jazykových kurzů od začátečníků po odbornou přípravu. Jsou nabízeny různé délky jazykových kurzů, které jsou často zakončeny zkouškou. U vybraných jazykových škol nalezneme i státní zkoušku z českého jazyka. Výuku českého jazyka pro cizince podporují ústřední orgány státní správy v rámci programu integrace dlouhodobě a legálně usazených cizinců v České republice formou financování projektů pořádaných nevládními organizacemi a interakčními centry. [115]

Podle dotazovaných respondentů v anonymním šetření bylo prokázáno, že si 121 respondent, tedy 57,6 %, myslí, že by cizinec měl přijmout české zvyky a tradice, včetně jazykové vybavenosti (Otázka č. 23). Zbylí 44 dotazovaní respondenti, tj. 21,0 %, konstatovali, že by si cizinec měl zachovat vlastní zvyky, tradice i jazyk a zbylých 45 respondentů, což činí, 21,4 %, uvedlo, že se v této problematice nevyznají, tudíž neodpovídali.

O tom, zda cizinec žijící v Česku má či nemá mluvit česky, se dá zpracovat řada konspiračních teorií. V rámci celkové sociální integrace by bylo dobré, aby cizinec povinně uměl mluvit česky alespoň na jazykové úrovni A2 či B1. Znalost českého jazyka pak napomůže k lepší komunikaci s úřady a celkově i s majoritní společností.

---

[114] CVEJNOVÁ, Jitka. *Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt (úroveň A1)*. Praha, 2008, s. 86.

[115] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. Praha, 2011, s. 120.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit migrační a integrační problematiku rusky mluvících menšin na území České republiky. V bakalářské práci byly analyzovány materiály zabývající se danou problematikou. Byly zmapovány názory a postoje občanů České republiky o rusky mluvících menšinách a jejich začlenění se do české společnosti. Byly vytyčeny hlavní problémy a byla navržena opatření, která by napomohla k vzájemnému pochopení obou stran.

V druhé kapitole bakalářské práce s názvem „Historická východiska migrace rusky mluvících menšin“ bylo popsáno, z jakých příčin a důvodů ruští migranti odcházeli ze své vlasti. Důvodem byly především válka, politika a ekonomická krize. V době první světové války byli obyvatelé své rodné země nedobrovolně a násilně vytlačeni. Příčinou bylo zejména stále se prohlubující ideologické smýšlení. Vlna násilného odboje zapříčinila neodvratitelné skutečnosti dalšího násilného vytlačování obyvatel. Jakmile vše směřovalo k uklidnění situace, nastala druhá světová válka.

Po druhé světové válce přišla druhá masová vlna migrace. Nacisté obviňovali Rusy ze spolupráce se Sovětským svazem. Rusky mluvícího obyvatelstva, žijícího v Protektorátu Čechy a Morava, se tato výtka dotkla, a proto mnozí migrovali dále na Západ. Ti, kteří zůstali na československém území, se potýkali s Rudou armádou a jejími drastickými metodami. Po roce 1948 neexistovalo svobodné cestování ani v Československu, ani v Sovětském svazu. Cizinci migrující přes Československo mnohdy uzavírali dohodnuté sňatky za účelem další migrace na Západ.

Poslední velká migrace rusky mluvících cizinců přišla v době Jelcinových změn. Cestování se legalizovalo a migrace byla vnímána jako pracovní či ekonomická. Poslední vlna migrace se nesla ve znamení dobrovolné migrace za účelem získání finančních prostředků k životu. Jelcinovy změny v nově vzniklé Ruské federaci přinesly mnohým Rusů ekonomickou újmu. Ti se proto rozhodli odejít do zahraničí za lepším životem. Proto je zcela vhodné podotknout, že tato migrace, nesoucí se ve znamení dobrovolné migrace, byla ve skutečnosti migrací nucenou. Pokud se migranti rozhodli zůstat na hostitelském území, ať to bylo kdekoli, museli se integrovat do dané majoritní společnosti prostřednictvím sociální integrace.

Sociální integrace cizinců není nikterak pevně stanovena a definována, ale je charakterizována prostřednictvím oblastí, ve kterých se projevuje. Je to například bydlení, jazyk, kultura, životní úroveň či vzdělání nebo trh práce. Jedná se o velmi

složitý proces, jenž cizinec bez pomoci hostitelské země často nemůže zvládnout, proto byla i v České republice rozpracována integrační koncepce.

Tato integrační koncepce vychází z celkového Koncepčního plánu integrace cizinců na území České republiky a je realizována pod záštitou jednotlivých ministerstev, jako jsou: MV ČR, MŠMT, MZ ČR, MMR, MK a jiné. Jejich plány na rozvoj koncepce zahrnovaly i plány na jednotné propojení všech institucí zabývající se migrační a integrační problematikou. Do dnešního dne však příslušné instituce nebyly dostatečně propojeny. Kvůli této roztříštěnosti vznikají stále se prohlubující nedostatky jak na poli legislativního a administrativního rámce, tak v samotném naplňování koncepce.

V rámci sociální integrace cizinců jsou tři prioritní a nejvíce problematické pilíře pro již zmiňovanou sociální integraci. Jedná se o trh práce, bydlení a vzdělání. Pracovní podmínky jsou pro migranty z rusky mluvících zemí jako je Ukrajina, Bělorusko a Rusko mnohdy nehumánní. Pracovní doba a činnost některých cizinců se pohybuje na hranici vykořisťování i zdravotního nebezpečí. Jejich běžná pracovní doba se pohybuje okolo deseti až třinácti hodin denně, včetně víkendů a svátků. Cizinci pracující jako OSVČ ve své živnosti dokáží pracovat až neuvěřitelných dvacet hodin denně. Ale naproti těmto nehumánním podmínkám stojí skutečnost, že cizinci vykonávající takovouto práci mnohdy suplují absenci samotných českých občanů. Ti by podřadné práce, které vykonávají cizinci, nikdy nevykonávali. Dokazují to i výsledky z průzkumu veřejného mínění českého obyvatelstva, kde jejich nejčastější odpovědí na dotaz, zda jsou ochotni vykonávat stejnou práci jako cizinci, odpovědělo více jak 50 % dotazovaných respondentů, že nejsou ochotni vykonávat stejnou práci jako cizinci. Z tohoto výsledku zřetelně vyplývá stereotypní neopodstatněná představa českých občanů o tom, že cizinci berou práci českým občanům.

S prací cizinců úzce souvisí i bydlení cizinců. Mnozí cizinci žijící v České republice využívají možnost pobývat v ubytovnách či v nejlacinějších ubytovacích zařízeních, neboť vlastní bydlení si dovolit nemohou. Tento fakt jasně vyplývá z interview s rusky mluvícími respondenty, kdy dotazovaní respondenti uvedli, že jejich finanční prostředky nestačí na obhospodaření vlastní domácnosti. Navzdory k tomu, že v pracovním poměru stráví více jak tři čtvrtiny dne, jejich finanční prosperita není nikterak výrazná. S trhem práce a zařazením do pracovně právní činnosti cizince také úzce souvisí dotyčného vzdělání.

Cizinci migrující na české území přicházejí do České republiky již se středoškolským či vysokoškolským vzdělám, a přesto vykonávají podřadnou práci.

Tento fakt je zapříčiněn odlišným nahlížením na vzdělání těchto cizinců a a priori podceňováním jejich kvalifikace. Dokazuje to i výpověď respondenta, který přijel do České republiky již s ukončeným vysokoškolským vzděláním, ale vykonává podřadnou práci jako uklízeč. Negativní a odlišný náhled na cizince způsobuje konfliktní situace vyskytující se mezi minoritní a majoritní částí obyvatelstva. Dokazuje to i průzkum veřejného mínění českých obyvatel. Údaje zjištěné vyhodnocením dotazníkového šetření jsou alarmující. Více jak jedna polovina dotazovaných respondentů projevila nesnášenlivost vůči cizincům migrujícím na české území a byla by ráda, aby Česká republika zamezila přílivu cizinců na naše území.

Tato nesnášenlivost a xenofobie vůči cizincům zejména rusky mluvícím, pramení z nitra české historie, kdy ruští vojáci vpadli v roce 1968 na území Československa a násilně zabrali území. Od té doby se dají datovat xenofobie a nesnášenlivosti k ruským migrantům a migrujícím cizincům celkově. Roky v poddanské společnosti vyvolávají u mnohých jedinců vzpomínky, na které by nejraději zapomněli. Do jisté míry se na nesnášenlivosti k cizincům podepsala i taková skutečnost, že cizinci se podílí na nelegální činnosti v České republice. Míra nelegální činnosti cizinců na území České republiky sice nepřesahuje výši jedné čtvrtiny všech trestných činů, přesto se českým občanům jeví trestná činnost cizinců jako zbytečná, když právními úpravami je možné zamezit jejich nelegální činnosti. Z tohoto důvodu zaujímají čeští občané k cizincům negativní postoje. Možná, že by se xenofobie a nesnášenlivost daly odbourat dostatečnou komunikací mezi cizincem a českým občanem. Vzhledem k tomu, že od dob, kdy do Československa vpadly jednotky Varšavské smlouvy, uběhla řada let, není důvod vyčítat příchozím cizincům historické události. Dnešní doba je založena na migraci obyvatel po celém světě. Z toho důvodu je dobré zbavit se všech předsudků, které přispívají k nekomunikaci mezi lidmi. Mezilidská komunikace je důležitá pro další rozvoj. Když lidé mezi sebou začnou komunikovat, zlepší se mezilidské vztahy a bariéry mezi lidmi budou postupně upadat. Stejné to je i mezi cizinci a majoritními obyvateli dané země. Správná komunikace odbourává bariéry i v legislativních nařízeních dané společnosti, které mnohdy pozbývají účinnosti, spolehlivosti a v neposlední řadě pozbývají smysluplnosti.

Česká legislativa nastavuje právní předpisy pro migrující cizince na naše území. Pravdou však zůstává, že tyto předpisy vykazují mezery, které cizincům umožňují tyto předpisy obejít, nebo v horším případě se jim lze vyhnout bez jakéhokoli potrestání. V kapitole „Národnostní menšiny v kontextu českého práva“ byly uvedeny alarmující příklady právě zmíněných mezer v české legislativě. Jde například o absentující

povinnost předkládat k žádosti o trvalý pobyt notářsky ověřené dokumenty o zajištění ubytování v České republice nebo správnou kontrolu délky pobytu cizince. V kapitole „Perspektiva do budoucna pro rusky mluvící menšiny v České republice“ jsou uvedeny náročné inovační procesy, které by do budoucna bylo vhodné provést. Jedná se o zřízení registru cizinců, o zlepšení a zefektivnění práce stanic biometrických údajů nebo o zpřísnění jazykových zkoušek pro cizince. Přijetím těchto opatření by se jistě zamezilo nelegálnímu obchodu a daňovým ztrátám a zvýšila by se i celková transparentnost cizinecké problematiky v České republice.

Lepší budoucnost cizinců migrujících na české území závisí na proměnách inovačního procesu integrace cizinců do české společnosti a zlepšení mezilidských vztahů. Ať už inovační procesy či mezilidské vztahy budou probíhat a zlepšovat se po dobu deseti či padesáti let, šance na nápravu a pochopení obou dvou různých světů existuje. Tato bakalářská práce nepřichází s klíčem ke dveřím, kterými by se dala otevřít lepší budoucnost. Nabízí pouze exkurz do této problematiky a otevírá řadu otázek pro další zkoumání.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

1. CVEJNOVÁ, Jitka. *Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt (úroveň A1)*. Praha : Výzkumný ústav pedagogický, 2008. 86 s. ISBN 978-80-87000-24-3.
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2011*. Praha : Český statistický úřad, 2011. 224 s. ISBN 978-80-250-2139-2.
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012*. Praha : Český statistický úřad, 2012. 219 s. ISBN 978-80-2309-9.
4. DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*: *kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. 207 s. ISBN 978-807-4190-391.
5. DVOŘÁK, Libor; Zdeněk SLÁDEK a Milan ŠVANKMAJER, Milan. *Dějiny Ruska*. Praha : Lidové noviny, 2010. 602 s. ISBN 978-80-7422-026-5.
6. JEŽEK, Václav et al. *Město stříbra a slávy starých hornických tradic: Sborník na oslavu 750letého trvání horního města Příbrami: 1216-1966.* Příbram : Městský národní výbor v Příbrami, 1966. 172 s. ISBN 000447358.
7. KOPŘIVOVÁ, Anastasie Osudy ruské emigrace v ČSR po r. 1945. In : Ruská a ukrajinská emigrace v ČSR v letech 1918-1945. Sv. 1. Praha : Seminář pro dějiny východní Evropy při Ústavu světových dějin FF UK, 1993. 127 s.
8. KOPŘIVOVÁ, Anastazie. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*: *(1921-1952)*. Praha : Národní knihovna ČR, Slovanská knihovna, 2001. 113 s. ISBN 80-705-0378-5.
9. KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. Praha : Triton, 2005, 151 s. ISBN 80-725-4731-3.
10. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. 120 s. ISBN 978-80-7312-067-2.
11. NIESSEN, Jan. *Rozmanitost a soudržnost: nové úkoly v oblasti integrace imigrantů a menšin*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2000. 115 s. ISBN 92-871-4345-5.

12. *Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích*. Praha : Ottovo nakladatelství – Cesty, 2003. 751 s. ISBN 80-718-1959-X.
13. PECHOVÁ, Eva et al. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. Praha : MV ČR, 2010. 80 s. ISBN 978-80-7312-063-4.
14. PELCOVÁ, Naděžda. *Multikulturalismus a multikulturní výchova*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. 226 s. ISBN 978-80-7290-392-4.
15. PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: teorie, praxe, výzkum*. Praha : ISV, 2001. 211 s. ISBN 80-858-6672-2.
16. RÁKOCZYOVÁ, Miroslava a Robert TRBOLA. *Lokální strategie integrace cizinců v ČR I*. Praha : VÚPSV, 2008. 74 s. ISBN 978-807-4160-066.
17. RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0.
18. SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*: *sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Červený Kostelec : Pavel Mervart, 2010. 144 s. ISBN 978-80-87378-49-6.
19. TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ. (eds). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Brno : Barrister, 2011. 210 s. ISBN 978-808-7474-198.
20. VAVREČKOVÁ, Jana a Ivo BAŠTÝŘ. *Metodika sledování a hodnocení integrace cizinců z třetích zemí v České republice*. Praha : VÚPSV, 2010. 63 s. ISBN 978-80-7416-070-7.
21. VÝROST, Jozef. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd.. Praha : Grada, 2008. 404 s. ISBN 978-802-4714-288.

Elektronické zdroje:

1. ABZ ONLINE VÝKLADOVÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *PULL faktory* [online]. 2006 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/push-faktory>.
2. ABZ ONLINE VÝKLADOVÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *PUSH faktory* [online]. 2006 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/push-faktory>.
3. BE DIRECT. *Shadowing* [online]. 2012 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://www.bdirect.cz/index.php/shadowing.html>.
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Cizinci v ČR podle státního občanství 1994-2010* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/B900334BBE/$File/c01r02.pdf>.
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Cizinci v ČR – základní údaje v jednotlivých měsících; 2006/12 – 2011/11* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/06003C0245/$File/c01r01.pdf>.
6. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Mateřské, základní a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné a vysoké školy - studující cizinci; 2003/04-2010/11* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/2700322E8F/$File/c06r01.pdf>.
7. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Vývoj počtu cizinců s povolením k pobytu v ČR; 1999-2010 (stav k 31.12.)* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/420043AF55/$File/c01r01.pdf>.
8. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání v letech 1997-2011* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/2700322E8F/$File/c06r01.pdf>.
9. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Zaměstnanost cizinců podle zemí, pohlaví a postavení v zaměstnání* [online]. 2012 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/C900554536/$File/c05t21.pdf>.
10. DIVADELNÍ REVUE: Anastasie Kopřivová: Polozapomenuté příběhy (Osudy ruských emigrantů spjatých s Národním divadlem). *Informační servis Divadelního ústavu* [online]. 2004 [cit. 2012-08-21]. Dostupné z www: <http://host.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=4641>.
11. MEZINÁRODNÍ DIALOG: *Ruská kulturní identita* [online]. 2005 [cit. 2012-08-21]. Dostupné z www: <http://www.mezikulturnidialog.cz/ruska.html>.

12. MIGRACEONLINE.CZ. *Přehled dat o vydávání dlouhodobých víz a pobytů v letech 2007-2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2349874>.
13. MIGRACEONLINE.CZ. *Publikace a výzkumy: STRATEGIE ZVLÁDÁNÍ OBTÍŽNÝCH SITUACÍ CIZINCI Z UKRAJINY A MONGOLSKA* [online]. 2010 [cit. 2012-11-14]. Dostupné z www: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/strategie_zvladani_obtiznych_situaci.pdf>.
14. MINISTERSTVO VITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Kontakty na nestátní neziskové organizace působící v oblasti integrace cizinců* [online]. 2012 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z www: <www.mvcr.cz/mvcren/file/list-of-ngos-pdf.aspx>.
15. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled pracovišť Ministerstva vnitra* [online]. 2011 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-kontakty.aspx>.
16. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Udělení státního občanství České republiky* [online]. 2011 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>.
17. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY: Migrační a azylová politika České republiky. In: *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-migraci-a-integraci-cizincu-2011-pdf.aspx>.
18. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Ministerstvo vnitra ČR: Přehled přechodného pobytu cizince na území České republiky bez víza* [online]. 2012 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>.
19. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *INVENTURA II: Ministerstvo zahraničních věcí: Přehled aktivit Ministerstva zahraničních věcí* [online]. 2011 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.top09.cz/proc-nas-volit/reformy/inventura-ii-ministerstvo-zahranicnich-veci-9126.html>.
20. PORTÁL. *Český národní charakter v pohledu cizinců* [online]. 2005 [cit. 2012-10-25]. Dostupné z www: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=3516>.

21. POSIT. *Komunikace 1 - Metodický materiál část první: Interpersonální komunikace* [online]. 2009 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://posit.upol.cz/materials/komunikace-1.pdf>.
22. POSITIVE. *On the job training* [online]. 2010 [cit. 2012-10-03]. Dostupné z www: <http://www.positive.cz/index.php/cs/firemni-programy/formy-metody-prace/61-training-on-the-job>.
23. UNIHOST: Sdružení podnikatelů v pohostinství, stravovacích a ubytovacích službách ČR. *Hospodářská krize v ČR* [online]. 2008 [cit. 2013-01-21]. Dostupné z www: <http://www.unihostostrava.cz/www/cz/aktuality/hospodarska-krize-v-cr/>.

Legislativní zdroje:

1. ČESKÁ REPUBLIKA. NAŘÍZENÍ VLÁDY ze dne 14. prosince 2009 č. 467/2009 Sb.: kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů Sb. In: *TRESTNÍ ZÁKONÍK*. [online]. 2011 [cit. 2012-10-29] 2009. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=1&idBiblio=68040&fulltext=&nr=40~2F2009&part=&name=&rpp=100#local-content>.
2. ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 10. července 2001 č. 273/2001 Sb.: o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů. [online]. 2001 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=51548&fulltext=&nr=273~2F2001&part=&name=&rpp=>.
3. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon ze dne 26. května 1995 č. 117/1995 Sb.: o státní sociální podpoře. [online]. 1995 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=117~2F1995&part=&name=&rpp=15#seznam>.
4. ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.
5. ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON: ZÁKON ze dne 8. ledna 2009 č. 40/2009 Sb. In: *TRESTNÍ ZÁKONÍK*. [online]. 2009 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=1&idBiblio=68040&fulltext=&nr=40~2F2009&part=&name=&rpp=100#local-content.>.
6. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 265/2010 ze dne 25. března 2010: kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 562/2006, pokud jde o pohyb osob s dlouhodobým vízem. [online]. 2010 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32010R0265:CS:NOT>.
7. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) ze dne 13. července 2009 č. 810/2009: o kodexu Společenství o vízech. [online]. 2009 [cit.

2012-10-29]. Dostupné z www: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:243:0001:0001:CS:PDF.>.

8. NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 539/2001 Sb., ze dne 15. března 2001: kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. [online]. 2001 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www : <http://www.mzv.cz/file/758945/_539_2001_v2011.pdf.>.
9. USNESENÍ VLÁDY ČR ze dne 7. 6. 1999 č. 689 + 2P [online]. 1999 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/C0665259AEE14CA4C12571B6006D8A70>.
10. USNESENÍ VLÁDY ČR ze dne 11. 12. 2000 č. 1266 [online]. 2000 [cit. 2012-09-26]. Dostupné z www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokumenty/integrace/koncepce.pdf>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Vzor anonymních dotazníků

Příloha II: Schéma rozhovoru s cizinci z rusky mluvících zemí

Příloha III: Seznam nestátních neziskových organizací

Příloha IV: Souhrnný přehled trestné činnosti cizinců v ČR za období 2008/2010

Příloha V: Přehled přechodného pobytu cizince na území ČR bez víza

Příloha VI: Celé znění § 2 zákona 273/2001 Sb.

Příloha VII: Celé znění § 87g,h zákona 326/1999 Sb.

Příloha VIII: Pracoviště Ministerstva vnitra ČR

PŘÍLOHY

Příloha I – Vzor anonymních dotazníků

1. Vaše pohlaví: MUŽ ŽENA
2. Věková kategorie: 18-24 25-34 35-59 60-99
3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání ZŠ SŠ VŠ

4. Myslíte si, že se v ČR zvýšil počet cizinců? ANO NE NEVÍM

5. Máte obavy z velké míry přílivu migrantů? ANO NE

6. Jaké národnostní menšiny převládají v ČR? Rusko Bělorusko Ukrajina
   Ohodnoťte od 1 do 3 => (1 -nejvíce; 3 - nejméně) ( ) ( ) ( )

7. Jak si myslíte, že česká společnost přijímá cizince? KLADNĚ ZÁPORNĚ NEVÍM

8. Myslíte si, že jsou čeští občané otevření cizincům? ANO NE

9. Znáte tyto pojmy:

MIGRACE	INTEGRACE
ANO - NE	ANO -NE

10. Zajímáte se nějakým způsobem o integrační a migrační problematiku v ČR? ANO NE

11. Domníváte se, že cizinci berou práci českým občanům? ANO NE NEVÍM

12. Myslíte si, že jsou čeští občané ochotni vykonávat stejnou práci jako cizinci? ANO NE
    (např. pracovníci na stavbách, pracovníci úklidové služby)

13. Myslíte si, že by cizincům měl být ztížen přístup na český trh práce? ANO NE

14. Domníváte se, že cizinci respektují české zákony? ANO NE

15. Myslíte si, že se cizinci podílejí na nárůstu kriminality v ČR? ANO NE

16. Myslíte si, že se cizinci dokáží integrovat do české společnosti? ANO NE JINÝ NÁZOR

* Pokud jste zakroužkovali "JINÝ NÁZOR", uveďte jaký je Váš názor?

_____

_____

17. Znáte nějaké spolky, které se věnují práci s cizinci? ANO NE

* Pokud ANO, tak jaké to jsou?: _____

_____

18. Domníváte se, že spolky pracující s cizinci, pracují spolehlivě? ANO NE NEVÍM

19. Mělo by se MŠMT ČR více zapojit do integračního procesu cizinců?
    ANO NE NEVÍM

20. Uměli byste Vy pomoci cizincům se integrovat do české společnosti? ANO NE

21. Domníváte se, že se ČR dostatečně věnuje integrační a migrační problematice?
ANO NE NEVÍM

22. Vnímáte děti cizinců, narozené na území ČR jako cizince nebo jako občany ČR?
CIZINEC OBČAN ČR

23. Měl by podle Vás cizinec dlouhodobě žijící na území ČR přijmout české zvyky a tradice?
ANO NE NEVÍM

24. Myslíte si, že je dobré, aby vrcholem integračního procesu cizince, žijícího na území ČR, bylo získání českého občanství? ANO NE NEVÍM

25. Víte, k čemu slouží zelená karta pro cizince? ANO NE

26. Víte, po kolika letech má cizinec možnost získat trvalý pobyt na území ČR? ANO NE

2 - 5 - 10 - 15 -20 - 25 - 30 let
(Pokud ANO, zakroužkujte Váš názor)

27. Bylo by pro ČR lepší, kdyby omezila příliv cizinců? ANO NE

28. Pracoval/a jste někdy v zahraničí? ANO NE

a1 Pokud NE, tak zde dotazník končí a já Vám děkuji za vyplnění tohoto dotazníku.
a2 Pokud ANO, platily pro Vás stejná pravidla jako pro ostatní obyvatele dané země?
ANO NE

b1 Pokud ANO, pokračujte na podotázku c.
b2 Pokud NE, z jakých důvodů pro Vás neplatila pravidla dané země?

c Pokud jste pracoval/a v zahraničí, jaké důležité dokumenty jste musel/a patřičným úřadům dokládat pro získání pracovního povolení? A za jak dlouho bylo rozhodnutí úřady vydáno?

Příloha II – Schéma rozhovoru s cizinci z rusky mluvících zemí

Tazatel: Jaké je Vaše město narození?

Respondent:

Tazatel: Vaše nejvyšší dosažení vzdělání a jaký obor?

Respondent:

Tazatel: Město a stát kde jste studoval/a?

Respondent:

Tazatel: Jakou práci jste vykonával/a v rodné zemi?

Respondent:

Tazatel: Jakou práci vykonáváte v ČR?

Respondent:

Tazatel: Máte rodinu?

Respondent:

Tazatel: Jak dlouho jste žil/a ve své rodné zemi?

Respondent:

Tazatel: Jak dlouho žijete v ČR?

Respondent:

Tazatel: Žil/a jste někdy v jiné zemi než ve své rodné zemi nebo v ČR?

Respondent:

Tazatel: Z jakých důvodů jste odešel/a ze své rodné země a proč jste si vybral/a právě ČR?

Respondent:

Tazatel: Neexistovalo jiné řešení či náhradní možnost?

Respondent:

Tazatel: Jak reagovala Vaše rodina, když jste odcestoval/a z domova?

Respondent:

Tazatel: Podporovala Vás v tom nebo tomu bylo naopak?

Respondent:

Tazatel: Vracíte se za rodinou nebo jste s ní nějak v kontaktu?
Respondent:

Tazatel: Pokud ANO, navštěvujete svou rodinu?
Respondent:

Tazatel: Pokud ANO, na jak dlouho za ní jezdíte?
Respondent:

Tazatel: Pokud nemůže za svou rodinou, používáte sociální sítě k tomu, abyste se slyšeli či viděli?
Respondent:

Tazatel: Nepřemýšlela Vaše rodina, že by přicestovala do ČR?
Respondent:

Tazatel: Pokud ANO, jste schopen/na se oni postarat?
Respondent:

Tazatel: Pokud NE, tak z jakého důvodu?
Respondent:

Tazatel: Podával/a jste na české úřady žádost (o trvalý pobyt, dlouhodobý pobyt, sloučení rodiny)?
Respondent:

Tazatel: Pokud ANO, jakou žádost jste podával/a, kde byla vyřizována, jak dlouho trvalo její vyřízení a byl/a jste spokojena s prací úředníků?
Respondent:

Tazatel: Jaké úřady jste musel/a navštívit, aby Vaše žádost byla vyřízena?
Respondent:

Tazatel: Jaké podklady jste musel/a předložit k tomu, aby Vaše žádost byla vyřízena?
Respondent:

Tazatel: Za jak dlouho byla Vaše žádost vyřízena? V řádu dní, měsíců, let?
Respondent:

Tazatel: Víte, po kolika letech máte nárok na získání českého občanství?
Respondent:

Tazatel: Myslíte si, že jako národnostní menšina jste v ČR utiskování?
Respondent:

Tazatel: Jak se k Vám chová okolí? Přátelsky, či naopak?
Respondent:

Tazatel: A co Vaše pracovní uplatnění? Myslíte si, že jste v ČR žádaní?
Respondent:

Tazatel: Děláte něco proto, abyste se integroval/a do české společnosti?
Respondent:

Tazatel: Navštěvujete nějaké spolky, ve kterých se sdružují vaši spoluobčané?
Respondent:

Tazatel: Pokud ANO, tak jaké to jsou, kde se nacházejí?
Respondent:

Tazatel: Pokud NE, přemýšlel/a jste někdy o tom, že byste je někdy navštívil/a?
Respondent:

Tazatel: Víte o nějakých jiných spolcích věnujících se práci s cizinci?
Respondent:

Tazatel: Navštěvujete nějaké kulturní akce v ČR, jaké to jsou?
Respondent:

Tazatel: Jaký je Váš osobní názor na Vaše spoluobčany žijící v ČR?
Respondent:

Tazatel: Jaká je Váš osobní názor na české spoluobčany?
Respondent:

Tazatel: Myslíte si, že jste zvolil/a správnou zemi?
Respondent:

Tazatel: Co byste udělal/a pro cizince žijící v ČR? Měl/a byste nějaké nové návrhy na změny? Například v české legislativě?
Respondent:

Příloha III – Seznam kontaktů na nestátní neziskové organizace[116]

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA + STŘEDOČESKÝ KRAJ

Arcidiecézní charita Praha – Středisko migrace
Poradna pro uprchlíky a migranty
Kromě poradenství v Praze poskytuje také terénní služby ve Středočeském kraji, zejména v Mladé Boleslavi, Příbrami, Mělníku a Poděbradech.
Pernerova 20, 186 00 Praha 8
pondělí a čtvrtek 10:00 - 16.00 nebo dle telefonické domluvy
tel. 224 813 418
mob. 737 282 803, 605 268 444
email: uprchlici@charita-adopce.cz
web: www.charita-adopce.cz

Centrum pro integraci cizinců (CIC)
Praha: Kubelíkova 55, 130 00 Praha 3
tel. 222 713 332, 222 360 452
Kolín: Zahradní 46
tel. 312 310 322
CIC mohou kontaktovat zájemci o poradenství z celé ČR. Sociální poradenství je poskytováno v kanceláři CIC v Praze, Kolíně a dále v určených hodinách v Kutné Hoře a Mladé Boleslavi nebo v terénu dle domluvy (např. v místě bydliště, na úřadech). Terénní poradenství není zajišťováno na území krajů Moravskoslezského, Olomouckého, Zlínského a Jihomoravského.
e-mail: info@cicpraha.org
web: www.cicpraha.org

Občanské sdružení Klub Hanoi
Informační kancelář, právní a účetní poradenství pro cizince z JV Asie
Adresa kanceláře: 6. patro budovy u vrátnice areálu Sapa, Libušská 319, 142 00 Praha 4 – Písnice
(Sídlo a poštovní adresa: Černého 426, 180 00 Praha 8 – Střížkov)
tel. 603 583 690, 608 338 257
e-mail: klubhanoi@klubhanoi.cz
web: www.klubhanoi.cz

Info-dráček
Libušská 319, budova XB3, 142 00 Praha 4
tel. 776 457 256
e-mail: info@info-dracek.cz
web: http://info-dracek.cz

IOM - Mezinárodní organizace pro migraci
mezivládní organizace
Čechova 23, 170 00 Praha 7
tel. 233 382 259

[116] MINISTERSTVO VITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Kontakty na nestátní neziskové organizace působící v oblasti integrace cizinců* [online]. 2012 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z www: <www.mvcr.cz/mvcren/file/list-of-ngos-pdf.aspx>.

e-mail: prague@iom.int
web: www.iom.cz

La Strada Česká republika, o.p.s.
Problematika obchodování s lidmi a vykořisťování, podpora obchodovaných a vykořisťovaných osob.
P.O.Box 305, 110 00 Praha
SOS a INFO linka: (+420) 222 71 71 71
PO: 10.00 – 14.00 (v českém a ruském jazyce)
ÚT: 10.00 – 16.00 (v českém a anglickém jazyce)
ČT: 10.00 – 16.00 (v českém jazyce) 800 07 77 77 (bezplatné volání)
ST: 12.00 – 20.00 (v českém, ruském a rumunském jazyce)
Mimo provozní hodiny SOS a INFO linky je k dispozici záznamník, kde můžete zanechat vzkaz a La Strada se ozve zpět.
email: pomoc@strada.cz
web: www.strada.cz

META o. s. - Sdružení pro příležitosti mladých migrantu
poradenství v oblasti vzdělávání a pracovního uplatnění
Praha: Ječná 17, 120 00 Praha 2
pondělí 13:00 - 19:00;
úterý, středa, čtvrtek 10:00 - 17:00
Kolín: Zahradní 46 (Poradna CIC),
280 02 Kolín
čtvrtek 10:00-17:00
nebo dle domluvy i jinde ve Středočeském kraji
tel./fax: 222 521 446
mob. 775 339 003, 773 639 395
e-mail: info@meta-os.cz, markova@metaos.cz, smitkova@meta-os.cz, hlavnickova@meta-os.cz
web: www.meta-os.cz, www.inkluzivniskola.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU Praha)
Pro poradenství se na OPU mohou obracet cizinci z celé ČR
Kovářská 4, 190 00 Praha 9 - Libeň
tel. 284 683 714, 284 683 545
fax: 233 371 258
e-mail: opu@opu.cz
web: www.opu.cz

Poradna pro integraci (PPI)
Senovážná 2, 110 00 Praha 1
tel. 224 233 034, 224 216758,
tel./fax: 224 213 426
e-mail: praha@p-p-i.cz
web: www.p-p-i.cz

Poradna pro občanství / Občanská a lidská práva (PPO)
Ječná 7, Praha 2
Petrská 29, 110 00 Praha 1
tel. 270 003 280
e-mail: poradna@poradna-prava.cz, poradna@iol.cz
web: www.poradna-prava.cz

Sdružení pro integraci a migraci (SIMI)
Senovážná ulice 2, 110 00 Praha 1
tel. 224 224 379
e-mail: poradna@refug.cz
web: www.uprchlici.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

Diecézní charita České Budějovice
Poradna pro uprchlíky a migranty
Kanovnická 16/405, 370 01 České Budějovice
tel. 386 351 125
e-mail: cizinci@charitacb.cz
web: www.charitacb.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)
v prostorách společnosti MEI Czech Offices, s.r.o.
Žižkova 1, 370 01 České Budějovice
tel. 387 747 281, 389 007 281, 608 802 633
e-mail: opu.cbudejovice@opu.cz
web: www.opu.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)
Leitnerova 9/682, 602 00 Brno
tel./fax: 543 210 443, mob. 731 928 388
e-mail: opu.brno@opu.cz
web: www.opu.cz

Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)
Mostecká 5, 614 00 Brno
tel. 545 213 643, fax: 545 213 746
e-mail: soze@soze.cz
web: www.soze.cz

PŘEHLED OSTATNÍCH NNO PŮSOBÍCÍCH NA POLI INTEGRACE CIZINCŮ[117]

Asociace občanských poraden
Tachovské náměstí 3, 130 00 Praha 3
tel. 222 780 599
email: aop@obcanskeporadny.cz
web: www.obcanskeporadny.cz

Český helsinský výbor (ČHV)
Štefánikova 216/21, 150 00 Praha 5
tel. 220 515 188
e-mail: sekr@helcom.cz
web: www.helcom.cz

Člověk v tísni
Sokolská 18, 120 00 Praha 2
email: mail@clovekvtisni.cz
web: www.clovekvtisni.cz

Evropská kontaktní skupina v ČR
Žitná 45, 110 00 Praha 1
tel. 222 211 7999, 774 454 560
e-mail: info@ekscr.cz
web: www.ekscr.cz

Charita ČR
Vladislavova 12, 110 00 Praha 1
tel. 296 243 330
email: sekretariat@charita.cz,
migrace@charita.cz
web: www.charita.cz

Multikulturní centrum Praha
Vodičkova 36 (palác Lucerna), 116 02 Praha 1
tel. 269 325 345
email: infocentrum@mkc.cz
web: www.mkc.cz

Slovo 21
Francouzská 2, 120 00 Praha 2
tel. 222 520 037, 222 520 070
e-mail: slovo21@centrum.cz
web: www.slovo21.cz

[117] MINISTERSTVO VITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Kontakty na nestátní neziskové organizace působící v oblasti integrace cizinců* [online]. 2012 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z www: <www.mvcr.cz/mvcren/file/list-of-ngos-pdf.aspx>.

Příloha IV – Souhrnný přehled trestné činnosti cizinců v ČR za období 2008/2011[118]

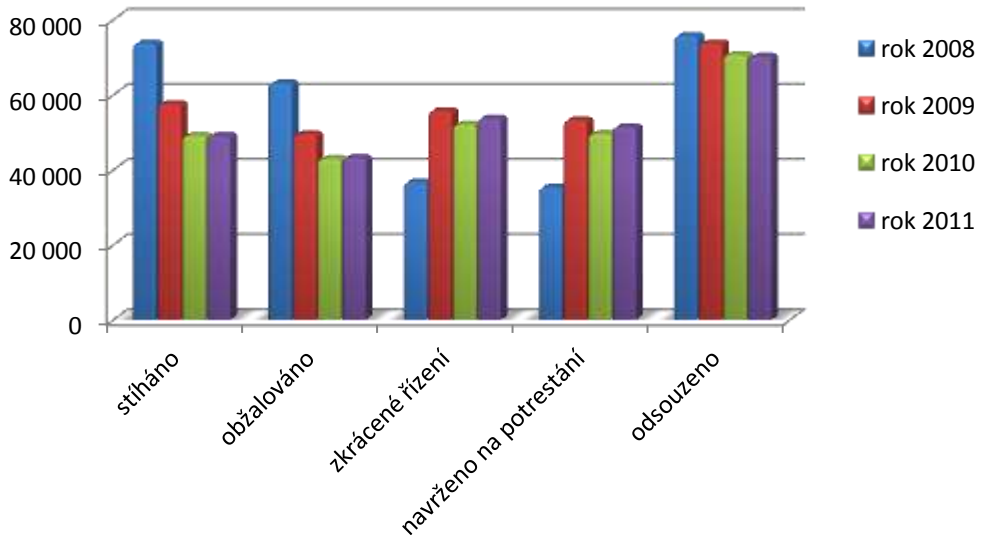

	stíháno	obžalováno	zkrácené řízení	navrženo na potrestání	odsouzeno
celkem					
rok 2008	**73 725**	**63 079**	**36 685**	**35 367**	**75 761**
rok 2009	**57 514**	**49 459**	**55 701**	**53 208**	**73 757**
rok 2010	**49 088**	**42 933**	**52 045**	**49 574**	**70 651**
rok 2011	**49 055**	**43 209**	**53 712**	**51 410**	**70 160**

[118] ČESKÝ STATISTICÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012*. Praha, 2012, 172 s.

Příloha V – Celé znění §2 zákona č. 273/2001 Sb.[119]

Vymezení základních pojmů

1. Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.

2. Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

[119] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon ze dne 10. července 2001 č. 273/2001 Sb.: o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů. In: <*http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=51548&fulltext=&nr=273~2F2001&part=&name=&rpp=*>. 2001.

Příloha VI – Přehled přechodného pobytu cizince na území ČR bez víza[120]

P ř e h l e d
přechodného pobytu cizince na území České republiky bez víza (stav k 1. říjnu 2012)

BOSNA A HERCEGOVINA

Nařízení (ES) č. 1091/2010, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 14. 12. 2010 - (Official Journal OJ L 329)
- platnost: od 15. 12. 2010;
- cestovní doklady Bosny a Hercegoviny: biometrické cestovní pasy;
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 3 měsíce během šestiměsíčního období následujícího po prvním vstupu na území každého státu EU uplatňujícího schengenské acquis včetně Bulharska, Rumunska a Kypru.

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Bosnou a Hercegovinou o usnadnění udělování víz

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 19. 12. 2007 - (Official Journal OJ L 334)
- platnost od 1. 1. 2008
- cestovní doklady Bosny a Hercegoviny: diplomatický pas
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 90 dnů během 180 denního období

ČERNÁ HORA

Nařízení (ES) č. 1244/2009, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 18. 12. 2009- (Official Journal OJ L 336)
- platnost: od 19. 12. 2009;
- cestovní doklady Černé Hory: biometrické cestovní pasy;
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 3 měsíce během šestiměsíčního období následujícího po prvním vstupu na území každého státu EU uplatňujícího schengenské acquis včetně Bulharska, Rumunska a Kypru.

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Republikou Černá Hora o usnadnění udělování víz

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 19. 12. 2007 - (Official Journal OJ L 334)
- platnost od 1. 1. 2008
- cestovní doklady Republiky Černá Hora: diplomatický pas

[120] MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Ministerstvo vnitra ČR: Přehled přechodného pobytu cizince na území České republiky bez víza* [online]. 2012 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>.

- doba bezvízového pobytu - nejdéle 90 dnů během 180 denního období

HONGKONG

Vízová povinnost zrušena nařízením vlády ze dne 28. 4. 2004

- publikováno: nařízení vlády č. 273/2004 Sb.
- účinnost od 30. 4. 2004
- cestovní doklady: cestovní pas Zvláštní administrativní oblasti Čínské lidové republiky HONGKONG
- doba pobytu 3 měsíce, pokud se nejedná o pobyt za účelem výdělečné činnosti
- platnost od 24. 10. 1996 (podepsána 23. 10. 1996 v Santiagu de Chile)
- cestovní doklady Chile: cestovní pas
- doba pobytu 90 dnů, pokud se nejedná o pobyt za účelem výdělečné činnosti

JAPONSKO

Vízová povinnost zrušena nařízením vlády ze dne 28. 4. 2004

- publikováno: nařízení vlády č. 273/2004 Sb.
- účinnost od 30. 4. 2004
- cestovní doklady Japonska: diplomatický, úřední a cestovní pas
- doba pobytu 3 měsíce, není-li účelem pobytu výkon výdělečné činnosti

KOREA

Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Korejské republiky o zrušení vízové povinnosti

- publikováno: sdělení MZV č. 163/1995 Sb.
- platnost od 5. 11. 1994 (podepsána 6. 10. 1994 v Soulu)
- cestovní doklady Koreje: diplomatický, úřední, cestovní a náhradní pas (TRAVEL CERTIFICATE)
- doba pobytu 90 dnů, pokud pobyt neslouží výnosné nebo výdělečné činnosti Občané Koreje, držitelé platného diplomatického nebo úředního pasu přidělení k diplomatickému nebo konzulárnímu úřadu Koreje na území České republiky mohou pobývat na území České republiky bez víz po dobu služebního přidělení. Shodně i jejich rodinní příslušníci žijící s nimi ve společné domácnosti.

SRBSKO

Nařízení (ES) č. 1244/2009, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 18. 12. 2009- (Official Journal OJ L 336)
- platnost: od 19. 12. 2009;
- cestovní doklady Republiky Srbsko: biometrické cestovní pasy (vízová povinnost zůstává zachována u držitelů srbských cestovních dokladů vydaných Zvláštní koordinačním ředitelstvím v Bělehradě);
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 3 měsíce během šestiměsíčního období následujícího po prvním vstupu na území každého státu EU uplatňujícího schengenské acquis včetně Bulharska, Rumunska a Kypru.

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Republikou Srbsko o usnadnění udělování víz.

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 19. 12. 2007 - (Official Journal OJ L 334)
- platnost od 1. 1. 2008
- cestovní doklady Republiky Srbsko: diplomatický pas
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 90 dnů během 180 denního období

TCHAJ-WAN

Nařízení (ES) č. 1211/2010, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 22. 12. 2010 - (Official Journal OJ L 339)
- platnost: od 11. 1. 2011;
- cestovní doklady Tchaj-wanu: cestovní pasy obsahující číslo průkazu totožnosti.

USA

Vízová povinnost zrušena nařízením vlády ze dne 28. 4. 2004

- publikováno: nařízení vlády č. 272/2004 Sb.
- účinnost od 30. 4. 2004
- cestovní doklady USA: diplomatický, úřední a cestovní pas
- doba pobytu 3 měsíce, není-li účelem pobytu výkon výdělečné činnosti

MOLDAVSKO

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Moldavskou republikou o usnadnění udělování víz

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 19. 12. 2007 - (Official Journal OJ L 334)
- platnost od 1. 1. 2008
- cestovní doklady Moldavska: diplomatický pas
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 90 dnů během 180 denního období

MONGOLSKO

Ujednání mezi vládou ČSFR a vládou Mongolska o bezvízových stycích pro držitele diplomatických a služebních pasů.

- publikováno: sdělení FMZV č. 509/1992 Sb.
- platnost od 26. 7. 1992 (podepsána 26. 6. 1992 v Ulánbátaru)
- cestovní doklady Mongolska: diplomatický a služební pas
- doba pobytu 3 měsíce

Členové diplomatické mise nebo konzulárního úřadu Mongolska na území České republiky a představitelé mezinárodních organizací nacházejících se na území České republiky, pokud jsou držiteli platného diplomatického nebo služebního pasu mohou pobývat na území České republiky bez víz po dobu přidělení. Shodně i jejich rodinní příslušníci pokud jsou držiteli platného diplomatického nebo služebního pasu.

RUSKO

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Ruskou federací o zjednodušení vydávání víz občanům Evropské unie a Ruské federace.

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 17. 5. 2007 - L 129/25 (dohoda uzavřena Rozhodnutím Rady ze dne 19. 4. 2007 o uzavření dohody mezi Evropským společenstvím a Ruskou federací o usnadnění udělování krátkodobých víz č. 2007/340/ES)
- platnost od 1. 6. 2007
- cestovní doklady Ruské federace: diplomatický pas
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 90 dnů během 180 denního období

TURECKO

Ujednání mezi vládou ČSFR a vládou Turecké republiky o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatického, zvláštního nebo služebního pasu.

- publikováno: sdělení FMZV č. 170/1991 Sb.
- platnost od 20. 3. 1991 (výměna dopisů MZV 18. 2. 1991)
- cestovní doklady Turecka: diplomatický, služební a zvláštní pas
- doba pobytu 3 měsíce

Členové diplomatického, administrativního a technického nebo služebního personálu diplomatické mise nebo konzulárního úřadu Turecka na území České republiky, oficiální zástupci Turecka v mezinárodních organizacích majících sídlo na území České republiky, jakož i členové delegací Turecka vysílaní k účasti na mezinárodních jednáních na území České republiky, pokud jsou držiteli platného diplomatického, služebního nebo zvláštního pasu, mohou pobývat na území České republiky bez víz po dobu přidělení. Shodně i jejich rodinní příslušníci, pokud jsou držiteli platného diplomatického, služebního nebo zvláštního pasu.

UKRAJINA

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Ukrajinou o usnadnění udělování víz.

- publikováno: Úřední věstník Evropské unie dne 18. 12. 2007 - (Official Journal OJ L 332)
- platnost od 1. 1. 2008
- cestovní doklady Ukrajiny: diplomatický pas
- doba bezvízového pobytu - nejdéle 90 dnů během 180 denního období

VIETNAM

Ujednání mezi vládou České republiky a vládou Vietnamské socialistické republiky o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů publikováno: sdělení MZV č. 28/2000 Sb. m. s. platnost od 14. 2. 2000 (výměna nót dne 15. 12. 1999)

- cestovní doklady Vietnamu: diplomatický pas doba pobytu: 90 dnů.

Občané Vietnamu, držitelé platného diplomatického pasu, členové diplomatické mise nebo konzulárního úřadu Vietnamu na území České republiky, mohou na území České republiky pobývat po dobu svého služebního přidělení bez víz. Stejné právo mají i jejich rodinní příslušníci žijící s nimi ve společné domácnosti, pokud jsou rovněž občany Vietnamu a držiteli platného diplomatického pasu.

a jiné.

Příloha VII – Celé znění § 87g,h zákona č. 326/1999 Sb.[121]

§ 87g

(1) Ministerstvo vydá občanu Evropské unie[1b)] na jeho žádost povolení k trvalému pobytu[13)]

a) po 5 letech jeho nepřetržitého přechodného pobytu na území,

b) jestliže v době skončení zaměstnání, podnikání nebo jiné výdělečné činnosti[13a)] dosáhl věku stanoveného pro vznik nároku na starobní důchod[13c)] nebo pro vznik nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku[13d)] a o tento důchod přiznávaný před dosažením důchodového věku požádal, pokud tuto činnost vykonával na území posledních 12 měsíců před podáním žádosti o povolení k trvalému pobytu a nepřetržitě na území pobývá po dobu nejméně 3 let,

c) jestliže skončil zaměstnání, podnikání nebo jinou výdělečnou činnost[13a)] z důvodu vzniku invalidity třetího stupně a pobývá na území nepřetržitě po dobu nejméně 2 let; podmínka doby nepřetržitého pobytu na území neplatí, pokud občanu Evropské unie vznikl nárok na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání[13e)],

d) jestliže je zaměstnán, podniká nebo provozuje jinou výdělečnou činnost na území jiného členského státu Evropské unie a zpravidla se každý den nebo alespoň jednou týdně vrací na území, pokud na území dříve nepřetržitě pobýval a současně zde byl zaměstnán, podnikal nebo provozoval jinou výdělečnou činnost po dobu nejméně 3 let, nebo

e) jde-li o občana Evropské unie mladšího 18 let, který byl svěřen do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu.

(2) Ministerstvo vydá občanu Evropské unie[1b)] na jeho žádost povolení k trvalému pobytu[13)], jestliže občan Evropské unie o vydání tohoto povolení žádá z humanitárních důvodů nebo z jiných důvodů hodných zvláštního zřetele.

(3) Ministerstvo vydá občanu Evropské unie[1b)] na jeho žádost povolení k trvalému pobytu, pokud je jeho pobyt na území v zájmu České republiky.

(4) Pro účely vydání povolení k trvalému pobytu podle odstavce 1 písm. b) nebo c) se doba výkonu zaměstnání, podnikání nebo jiné výdělečné činnosti[13a)] na území jiného členského státu Evropské unie považuje za dobu činnosti vykonávané na území za podmínky, že občan Evropské unie byl zaměstnán, podnikal nebo provozoval jinou výdělečnou činnost na území jiného členského státu Evropské unie a zpravidla se každý den nebo alespoň jednou týdně vracel na území.

---

[121] ČESKÁ REPUBLIKA. ZÁKON ze dne 30. listopadu 1999 č. 326/1999 Sb.: o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. [online]. 1999 [cit. 2012-10-29]. Dostupné z www: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=48225&fulltext=&nr=326~2F1999&part=&nam>.

(5) Podmínka doby pobytu na území a podmínka doby trvání zaměstnání, podnikání nebo jiné výdělečné činnosti[13a)] stanovená v odstavci 1 písm. b) nebo c) neplatí, jde-li o občana Evropské unie, který je manželem státního občana České republiky[1a)] nebo jehož manžel pozbyl státní občanství České republiky v důsledku sňatku s ním nebo nabytím jeho státního občanství.

(6) Doba, po kterou je občan Evropské unie[1b)] veden v evidenci uchazečů o zaměstnání Úřadu práce České republiky - krajské pobočky nebo pobočky pro hlavní město Prahu, se započítává do požadované doby zaměstnání podle odstavce 1 písm. b) nebo d), za podmínky, že byl občanu Evropské unie[1b)] ukončen pracovní poměr z důvodů na jeho vůli nezávislých.

(7) Podmínka nepřetržitého přechodného pobytu je zachována, pokud nepřítomnost občana Evropské unie[1b)] na území nepřesáhne celkem 6 měsíců ročně, nebo přesáhne-li tuto dobu

a) z důvodu plnění povinné vojenské služby, nebo

b) pokud jedna nepřítomnost nebude delší než 12 po sobě jdoucích měsíců, a to ze závažných důvodů, zejména jde-li o těhotenství a narození dítěte, závažné onemocnění, studium nebo odborné školení, anebo z důvodu pracovního vyslání do zahraničí.

(8) Na občana Evropské unie mladšího 18 let, který byl svěřen do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu, se ustanovení § 87 použije obdobně.

1) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

1b) Smlouva o založení Evropského společenství.

11c) § 27 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

13) Směrnice Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

13a) Například obchodní zákoník, živnostenský zákon, zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

13c) § 32 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.
13d) § 30 a 31 zákona č. 155/1995 Sb.
13e) § 25 a § 38 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb.

§ 87h

(1) Ministerstvo vydá rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie na jeho žádost povolení k trvalému pobytu[13)]

a) po 5 letech jeho nepřetržitého přechodného pobytu na území,

b) po 2 letech jeho nepřetržitého přechodného pobytu na území, pokud je nejméně 1 rok rodinným příslušníkem státního občana České republiky[1a)], který je na území přihlášen

k trvalému pobytu, nebo rodinným příslušníkem občana jiného členského státu Evropské unie[1b)], kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území,
c) jestliže je pozůstalou osobou po státním občanu České republiky[1a)], který byl na území přihlášen k trvalému pobytu, nebo

d) jestliže je pozůstalou osobou po občanu jiného členského státu Evropské unie[1b)], který na území pobýval za účelem výkonu zaměstnání, podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, a

1. ke dni úmrtí pobýval občan jiného členského státu Evropské unie na území nepřetržitě po dobu nejméně 2 let,

2. k úmrtí občana jiného členského státu Evropské unie došlo v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, nebo

3. pozbyl státní občanství České republiky v důsledku sňatku s tímto občanem jiného členského státu Evropské unie nebo nabytím jeho státního občanství.

(2) Ministerstvo vydá rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie na jeho žádost povolení k trvalému pobytu
a) pokud je jeho pobyt na území v zájmu České republiky, nebo
b) z humanitárních důvodů, zejména
1. z důvodu péče o občana Evropské unie[1b)], který se z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nedokáže sám o sebe postarat, nebo
2. žádá-li o vydání tohoto povolení jako nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě státního občana České republiky[1a)], který je na území přihlášen k trvalému pobytu, nebo jako nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě občana jiného členského státu Evropské unie[1b)], kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území, je-li důvodem žádosti jejich společné soužití.

(3) Na nepřetržitost přechodného pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie na území se § 87g odst. 7 vztahuje obdobně. Do doby nepřetržitého pobytu podle odstavce 1 písm. a) se započítává i doba pobytu na základě dokladu vydaného k pobytu na území podle zvláštního právního předpisu [2)], [3a)], pokud se na rodinného příslušníka občana Evropské unie tento zvláštní právní předpis již nevztahuje.

1) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

1b) Smlouva o založení Evropského společenství.

2) Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů.

3a) Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

13) Směrnice Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

Příloha VIII – Sezam pracovišť Ministerstva vnitra ČR[122]

Jihočeský kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **České Budějovice BIO**
působnost: okresy České Budějovice, Prachatice a Český Krumlov
Pražská třída 1257/23
Tel.: 974 226 851, 859 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 12.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Písek BIO**
působnost: okresy Písek a Strakonice
Na Výstavišti 377
Tel.: 974 235 851, 859 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 12.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Jindřichův Hradec**
působnost: okres Jindřichův Hradec
Janderova 147/II
Tel.: 974 233 851, 2, 5, 7 a 9 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: zavřeno
Út, Čt: 8.00-13.00)
Pá: pouze pro objednané klienty

Oddělení pobytu cizinců **Benešov BIO**
působnost: okres Tábor
Jiráskova 801
Tel.: 974 871 674 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: pouze pro objednané klienty

Jihomoravský kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Brno BIO**
působnost: okresy Brno-město, Brno-venkov, Vyškov a Blansko
Hněvkovského 30/65
Tel.: 543 213 313, 543 214 316 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

[122] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled pracovišť Ministerstva vnitra* [online]. 2011 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z www: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-kontakty.aspx>.

Oddělení pobytu cizinců Břeclav
působnost: okresy Břeclav a Hodonín
Národních hrdinů 18/15
Tel.: 974 632 421-422 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Znojmo**
působnost: okres Znojmo
Pražská 59
Tel.: 974 641 751-753 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Karlovarský kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Karlovy Vary BIO**
působnost: okresy Cheb, Karlovy Vary a Sokolov
Krymská 47
Tel.: 974 360 733 (vč. telefonického objednávání)
Tel.: 974 360 734 - pouze občané EU a rodinní příslušníci (vč. telefonického objednávání) - 4. patro
Úřední hodiny:
Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 12.00
Pá: (pouze pro objednané klienty)

Královéhradecký kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Hradec Králové BIO**
působnost: okresy Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou a Jičín
Ulrichovo nám. 810/4
Tel.: 974 520 791 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 11.30
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty).

Oddělení pobytu cizinců **Trutnov**
působnost: okresy Trutnov a Náchod
Horská 78
Tel.: 974 539 813 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 11.30
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Liberecký kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Jablonec nad Nisou BIO**
Podhorská 564/62
Tel.: 974 474 801 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00

Moravskoslezský kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Ostrava BIO**
působnost: okresy Ostrava, Opava a Karviná
Výstavní 55
Tel.: 974 725 897, 974 725 899 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Frýdek-Místek**
působnost: okresy Frýdek-Místek a Nový Jičín
Beskydská 2061
Tel.: 974 732 899 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Olomoucký kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Přerov BIO**
působnost: okresy Přerov, Olomouc, Prostějov, Šumperk, Jeseník a Bruntál
U Výstaviště 3183/18
Tel.: 974 760 393, 394 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00 (12:00 – 12:30 polední pauza)
Út, Čt: 8.00 – 12.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Pardubický kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Pardubice BIO**
působnost: okresy Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí
Bulharská 936
Tel.: 974 560 781 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 11.30
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

pracoviště pro občany EU a jejich rodinné příslušníky
Boženy Němcové 2625
Tel.: 974 560 782 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 11.30
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Plzeňský kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Plzeň BIO**
působnost: okresy Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Tachov a Rokycany
Slovanská alej 2046/26
Tel.: 974 320 290 (vč. telefonického objednávání)
974 320 351 (pouze pro tel. objednávání na agendu vydávání dokladů s biometrickými prvky)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 12.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Klatovy**
působnost: okresy Klatovy a Domažlice
Randova 34
Tel.: 974 334 803 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: (na vyzvání)
Út, Čt: 8.00 – 17.00
Pá: (pouze pro objednané klienty)

Praha

TRVALÉ POBYTY
Oddělení pobytu cizinců **Praha I BIO**
působnost: hl. m. Praha a okresy Praha-západ a Praha-východ
Nad Vršovskou horou 88/4
Praha 10 – Michle
Tel.: 974 847 711 (telefonické objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 15.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

DLOUHODOBÉ a PŘECHODNÉ POBYTY
Oddělení pobytu cizinců **Praha II BIO**
působnost: okres Praha-západ
Zborovská 1505/13
Praha 5 – Smíchov
Tel.: 974 882 690 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 15.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Praha III BIO**
působnost: Praha 2, 4, 5 a 10
Cigánkova 1861/2
Praha 4 – Chodov
Tel.: 974 820 666 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 15.00
Pá: 8.00 – 12.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Praha IV BIO**
působnost: Praha 1, 3, 6, 7, 8 a 9
Koněvova 188/32
Praha 3 – Žižkov
Tel.: 974 820 409, 974 820 415 (pouze pro telefonické objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 15.00
Pá: 8.00 – 12.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Praha V BIO**
působnost: okres Praha-východ
Nad Štolou 936/3
Praha 7 – Holešovice (Letná)
Tel.: 974 833 142 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny:
Po, St: 8.00 – 12.00, 12.30 – 15.00
Út, Čt: 8.00 – 12.00, 12.30 – 16.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Středočeský kraj

Oddělení pobytu cizinců **Benešov BIO**
působnost: okresy Benešov a Tábor
Jiráskova 801
Tel.: 974 871 674 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: pouze pro objednané klienty

Oddělení pobytu cizinců **Kladno BIO**
působnost: okresy Kladno a Rakovník
Severní 2952
Tel.: 974 873 960 (vč. telefonického objednávání)
974 873 966 (pouze biometrika)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Mladá Boleslav BIO**
působnost: okresy Mladá Boleslav a Mělník
Štefánikova 1304

Tel.: 974 877 471 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Příbram**
působnost: okresy Beroun a Příbram
Žežická 498
Tel.: 974 879 226 (vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8:00 – 14:00
Pá: (pouze pro objednané klienty)

Oddělení pobytu cizinců **Kutná Hora BIO**
působnost: okresy Kutná Hora, Nymburk a Kolín
Hornická 642
Tel: 974 875 426 (vč. telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00 (pouze pro objednané klienty)

Ústecký kraj

Regionální oddělení pobytu cizinců **Ústí nad Labem BIO**
působnost: okresy Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice a Děčín
Berní 2261/1, 400 01 Ústí nad Labem
Tel.: 974 420 361
974 420 365, 974 420 364, 974 420 380 (tel. objednávání - EU občané a jejich rodinní příslušníci)
974 420 369 (pouze biometrika)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00

Oddělení pobytu cizinců **Chomutov BIO**
působnost: okresy Chomutov, Louny a Most
Beethovenova 5689
Tel.: 974 443 158 (včetně telefonického objednávání)
Úřední hodiny: Po, St: 8.00 – 17.00
Út, Čt: 8.00 – 14.00
Pá: 8.00 – 11.00